

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Slovesné frazémy v současné publicistice (na materiálu korpusu SYN2015)

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Maturová, Ph.D.

Autorka práce: Aneta Veselá

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: 3.

2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 11. 12. 2017

Aneta Veselá

.....

Poděkování

Mé poděkování patří Mgr. Markétě Maturové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a ochotu při konzultacích a vypracování bakalářské práce. Děkuji také Mgr. Marii Koprivové, Ph.D., za odbornou spolupráci a pomoc při práci s Českým národním korpusem.

Anotace

Slovesné frazémy v současné publicistice (na materiálu korpusu **SYN2015**)

Práce se zaměří na výskyt verbálních frazémů v současné publicistice prostřednictvím korpusu SYN2015, ve kterém jsou automaticky frazémy označeny. Cílem bude popsat, jaké verbální frazémy jsou nejfrekventovanější, v jakých tematických částech publicistiky se objevují a jak s nimi autoři zacházejí. Část verbálních frazémů má značnou variabilitu slovesného komponentu, která bude v práci sledována a klasifikována podle toho, zda se jedná ještě o variantu příslušného frazému, nebo se objevuje nový význam. Druhým cílem bude posoudit spolehlivost automatického značkování.

Klíčová slova: frazeologie, frazém, verbální frazém, publicistika, Český národní korpus, SYN2015

Abstract

Verbal phrasal idioms in current journalism (in the material of corpus **SYN2015**)

Verbal phrasal idioms in current journalism (in the material of corpus SYN2015). This Bachelor's thesis focuses on the occurrence of verbal phrasal idioms in present journalism through corpus SYN2015, where the phrasal idioms are automatically labelled. The aim of this thesis is to describe which verbal phrasal idioms are the most frequent, in which topics of journalism they appear and how the authors deal with them. Part of the verbal phrasal idioms have great variability of the verbal component, which is observed and classified according to whether it is still the variant of the relevant phrasal idiom, or whether some new meaning appears. The next goal is to consider the reliability of the automatic marking.

Key words: phraseology, phrasal idiom, verbal idiom, journalism, Czech national corpus, SYN2015

Obsah

ÚVOD.....	- 8 -
1 FRAZELOGIE A IDIOMATIKA V ŠIRŠÍM RÁMCI.....	- 10 -
1.1 HISTORIE ČESKÉ FRAZELOGIE	- 11 -
1.2 DEFINICE A FUNKCE FRAZÉMU A IDIOMU.....	- 12 -
1.2.1 Definice frazému a idiomu.....	- 12 -
1.2.2 Funkce frazému a idiomu	- 13 -
1.3 KOMPATIBILITA JAKO VLASTNOST FRAZÉMU	- 13 -
1.4 FRAZEOGRAFIE	- 14 -
1.5 TYPY FRAZÉMŮ	- 14 -
1.5.1 Frazém lexikální.....	- 14 -
1.5.2 Frazém kolokační	- 15 -
1.5.3 Frazém polypropoziční intersubjektový	- 16 -
1.5.4 Frazém propoziční a polypropoziční monosubjektový.....	- 16 -
1.5.5 Frazém interstratální.....	- 17 -
1.6 VARIANTNOST FRAZÉMŮ A IDIOMŮ	- 17 -
1.7 AKTUALIZACE FRAZÉMŮ	- 17 -
1.8 AUTOMATIZACE FRAZÉMŮ	- 18 -
1.9 METAFORIKA FRAZÉMŮ	- 19 -
2 ČESKÉ FRAZÉMY A IDIOMY VERBÁLNÍ.....	- 20 -
2.1 FORMÁLNÍ STRÁNKA KOMPONENTŮ	- 21 -
2.2 SÉMANTICKÁ STRÁNKA KOMPONENTŮ.....	- 22 -
2.3 KOLOKAČNÍ STRÁNKA KOMPONENTŮ.....	- 23 -
2.4 VERBONOMINÁLNÍ KVAZIFRAZÉMY	- 23 -
3 ČESKÝ NÁRODNÍ KORPUS.....	- 24 -
3.1 CO JE JAZYKOVÝ KORPUS.....	- 24 -
3.2. KORPUS SYN2015.....	- 25 -
3.2.1 Koncepce synchronie.....	- 26 -
4 PUBLICISTICKÝ STYL	- 26 -
4.1 FRAZÉMY V PUBLICISTICE.....	- 26 -

5 DATA A METODOLOGIE PRÁCE	- 28 -
6 AUTOMATICKÉ ZNAČKOVÁNÍ.....	- 29 -
7 VERBÁLNÍ FRAZÉMY S KOMPONENTEM <i>MÍT</i>	- 31 -
8 VERBÁLNÍ FRAZÉMY S KOMPONENTEM <i>BÝT</i>	- 46 -
9 VERBÁLNÍ FRAZÉMY S KOMPONENTEM <i>DÁT</i>.....	- 56 -
10 VERBÁLNÍ FRAZÉMY S KOMPONENTEM <i>NECHAT</i>	- 62 -
ZÁVĚR	- 66 -
SEZNAM LITERATURY.....	- 67 -
PŘÍLOHY.....	- 69 -

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je analýza vybraných verbálních frazémů současné publicistiky, které jsou zaznamenány v korpusu *syn2015_fr*. Domnívám se, že otázka výskytu frazémů je v současné době velmi zajímavá. Ustálená slovní spojení jsou ve velké míře užívána komunikanty jak v mluveném, tak v psaném jazyce, a to jak v komunikaci formální, tak v neformální. V současné době existuje nepřehledné množství frazémů, hojně se také užívají frazémy, jejichž skladba je čini zajímavými. Jsou to například frazémy somatické, tedy ty, které mají ve své struktuře jako centrální komponent nějakou část lidského těla, dále jsou velmi oblíbené frazémy číslovkové. Můžeme se setkat i s ustálenými slovními spojeními, které obsahují komponenty označující zvířata, náboženské motivy a s mnohými dalšími.

Současně s rozvojem počítačové techniky dochází k rychlému vývoji lexikologie; i frazeologické jednotky se tak stále vyvíjejí a obměňují. Aktualizaci frazémů lze sledovat především ve sféře publicistické. Právě užití frazémů v publicistice shledávám za zvlášť aktuální téma. Publicistický styl, jakožto jeden z nejrychleji se rozvíjejících funkčních stylů, nabízí široké využití frazémů všech typů. V žurnalistice hrají frazémy velmi důležitou roli, pomáhají autorům k celkovému oživení textu. Frazémy jako takové se stávají nedílnou součástí všech vrstev jazyka.

V práci se zabývám slovesnými frazémy, které jsou zaznamenány v *Českém národním korpusu*. Jedná se o akademický projekt, jehož kořeny sahají do 90. let minulého století. Korpusová lingvistika je v současnosti velmi známým a moderním výrazem. Za jejím vznikem stojí propojení jazykovědy s informačními technologiemi. Díky tomu existují v dnešní době soubory jazykových dat, jež se elektronicky stále vyvíjejí, zlepšují a aktualizují. Jazykové korpusy, s nimiž korpusová lingvistika pracuje, umožňují vyhledávat jak psané, tak mluvené jazykové jevy v jejich přirozených kontextech. *Český národní korpus* představuje jakousi databanku jak pro lingvisty, tak pro širokou veřejnost. V současné lingvistice proto hraje velmi důležitou roli.

Předkládaná bakalářská práce se člení na teoretickou a praktickou část. Praktická část si dává za cíl v obecné rovině objasnit oblast frazeologie; například vysvětluje, co je frazém, jaká je jeho funkce a jaké typy frazémů existují. Zaobírá se dalšími pojmy, které se k frazeologii váží, v neposlední řadě pak samotnými verbálními frazémy, jimiž se dále zabývám v praktické části. Dalším předmětem teoretické části je představení *Českého*

národního korpusu, zvláště pak korpusu *SYN2015*, s nímž pracuji v části praktické. Součástí práce je také pojednání o aktuálnosti či automatizaci frazémů, metaforice frazémů a jejich využití v publicistice.

V praktické části se věnuji vyhledávání verbálních frazémů v korpusu *syn2015_fr*. Na úvod porovnávám své rozdělení slovesných frazémů s rozdělením v jiných studiích, jiných autorů. Mé dělení je podle existence verbálního komponentu; zaznamenávám frazémy s komponentem *mít*, *být*, *dát* a *nechat*. Právě slovesné frazémy s těmito komponenty se řadí v české frazeologii k těm nejpočetnějším. Shromažďuji data z korpusu *syn2015_fr* a ukazuji, které frazémy se zmíněnými verbálními komponenty jsou nejfrekventovanější a v jakém kontextu jakého publicistického textu se vyskytují.

1 Frazeologie a idiomatika v širším rámci

Idiomatika a frazeologie (dále jen IF) je relativně mladou jazykovědnou disciplínou, její jednotky, idiomy a frazémy mají v jazyce široké uplatnění. Jako prostředky vyjadřování se objevují ve všech lingvistických rovinách, které obsahují kombinace jednotek, jež mají význam. O IF však můžeme mluvit i u disciplín nejazykových, a to ve spojení s logikou a psychologií, s filosofií, respektive etikou hodnocení, ale i s uměním a historií. Tradiční vazbu má hlavně s kulturní antropologií a etnologií, především v okruhu studia přísloví.

Jedná se o disciplínu, která se zabývá nepravidelným, ustáleným spojením slov či vět. „*Disciplína idiomatiky a frazeologie se zabývá studiem a popisem frazémů a idiomů všech úrovní, kvůli jejich početnost především však studiem lexémů víceslovných.*“ (1, s. 24–25).

Frazeologie je řazena pod lexikologii a je v úzkém sepětí s dalšími jazykovědnými disciplínami, kupříkladu se stylistikou, rétorikou, syntaxí, morfologií či dialektologií (2).

Frazeologie se prokazuje značnou mírou proměnlivosti a není zasažena kodifikací. V současné době existuje velká škála frazémů, a to od argotických až po poetické, přičemž se zásoba ustálených slovních spojení stále rozrůstá; vznikají frazémy nové, nebo se vyskytují obměny dosavadních frazémů. Velká část frazeologie a idiomatiky je vytvářena hlavně v mluveném nespisovném jazyku, a to z toho důvodu, že právě v něm se ukazuje funkční nezbytnost druhu vyjádření, které frazémy a idiomy reprezentují (3, s. 142).

Ve frazeologii nemluvíme o samostatné jazykové rovině, nýbrž o okruhu ustálených anomálních kombinací forem nižšího řádu. Jako nejčastější jsou uváděny frazémy propoziční a polypropoziční. Především pak pořekadla, přísloví, aforismy, situační průpovídky či kontaktní formule. Frazeologie a idiomatika tedy obsahuje veškeré druhy ustálených anomálních kombinací s fixní funkcí a významem (1, s. 25).

Disciplína frazeologie je úzce spjata s pojmem stereotyp. Frazémy a idiomy lze totiž chápat jako nejvýznamnější členy jazykových stereotypů. „*Streotyp je v jazyce (tj. vedle širšího pojetí např. v sociologii) lexikální kombinace vstupující do textu jako hotová, relativně frekventovaná a známá; resp. tradovaná jednotka, která je ustálená a negenerovatelná, za níž stojí model s podobně malou či (téměř) žádnou produktivností.*“ (1, s. 24). Komunikačně vyvolává stereotyp pocit povědomosti, jazykově urychluje, usnadňuje a automatizuje tvorbu textu. Pasáž, slovo či slovní spojení pak opouští svou originalitu, kvůli níž se pak vytrácí autorův kreativní projev (1, s. 24).

1.1 Historie české frazeologie

Frazeologie a idiomatika byly v minulosti užívány jako popisné termíny. Vývoj frazeologie charakterizovala nejednotnost a mnohost termínů. Kořeny frazeologie a idiomatiky můžeme hledat v latině a řečtině. Termín frazeologie pochází z řeckého *phraseón* a latinského slova *phraseologia*. Naproti tomu pojem idiom vznikl z řeckého *idióma*.

Vůbec první českou publikací, pojednávající o frazeologii, byla *Česká frazeologie* od Jana Šacha. Již mnohem významnějším a obsáhlejším dílem se posléze stala *Česká frazeologie* Františka Šebka, vydaná roku 1864. U těchto děl však nelze hovořit o frazeologických popisech v dnešním slova smyslu, ty přicházejí až ve 20. letech.

Největší rozvoj v popisu frazeologie proběhl právě ve 20. století. Na začátku tohoto období vyšla díla *Česká přísloví* a *Sbírka přísloví* od Václava Flajšhanse. Ve 20. letech 20. století vychází publikace *Slovník českých vazeb a rčení* od Jana Mašína, ten se zde zmiňuje hlavně o nevětných frazémeh. Ve 40. letech vychází kniha Jaroslava Zaorálka *Lidová rčení*. Kompletní popis české frazeologie přináší 80. léta; stěžejním dílem se stává pětidílný *Slovník české frazeologie a idiomatiky*, jehož autorem je František Čermák a kolektiv. V roce 2007 se do popředí dostává Čermákova publikace, nesoucí název *Frazeologie a idiomatiky česká a obecná*, která podává první širší ucelený přehled z celé oblasti frazeologie (1, s. 482–485).

1.2 Definice a funkce frazému a idiomu

1.2.1 Definice frazému a idiomu

Mezi hlavní znaky frazémů řadíme ustálenost, vícesložkovost a nerozložitelnost, což znamená, že význam frazému vychází pouze z jeho celku (1, s. 33). Dalším specifickým znakem frazémů je jejich sémantické odchýlení celku od významů jednotlivých komponentů nebo anomální funkce těchto komponentů, původní význam slov se tak posouvá směrem k jinému, odlišnému významu (4, s. 277–280).

Idiomy a frazémy jakožto základní jednotky frazeologie a idiomatiky jsou velmi často lidově nazývány jako rčení, pořekadla, pranostiky či přísloví. Řadí se sem i přirovnání, které může mít povahu jak větnou, tak kolokační. Frazémy a idiomy nemůžeme vymezit jediným sémantickým, formálním či kolokačním rysem. Jejich rozšířená koncepce ustáleného a reprodukovatelného spojení prvků (především slov), jehož význam je neodvoditelný z významu jeho prvků, nevyhovuje všem typům, a to například frazémům s monokolokabilním komponentem, a je tedy třeba jej odmítnout. „*Idiom a frazém je jedinečné spojení minimálně dvou prvků, z nichž některý (popř. žádný) nefunguje stejným způsobem v jiném spojení (resp. více spojení), popř. se vyskytuje pouze ve výrazu jediném (resp. několika málo).*“ (1, s. 31)

Pokud bereme v potaz rozdíl mezi pojmem idiom a frazém, zjišťujeme, že je především v hledisku. O frazému mluvíme tehdy, pokud rozebíráme útvar z hlediska formálních znaků. Pojmenování idiom používáme v případě, když kombinatorickou jednotku analyzujeme z hlediska sémantického (3, s. 139).

Pojem frazém v ČNK

„*Jako frazémy se označují ustálená spojení více prvků (obvykle slov), která se vyznačují nějakou anomální- sémantickou či gramatickou, často ovšem obojího druhu. V anglosaské tradici je častější pojem idiom, který navíc může znamenat osobitý způsob vyjadřování.*“ (5)

1.2.2 Funkce frazému a idiomu

Frazémy mají dvě základní funkce, a to formální a sémantickou. Dále se vyznačují nominativní, kompoziční a strukturní, respektive komunikativní funkcí. U frazémů propozičních pak nesmíme zapomenout na funkci pragmatickou, která zahrnuje pět podob – voluntativní, expresivní, faktuální, emocionální a deklarativní (1, s. 55–60).

U frazémů lze hovořit i o druhotných funkcích, a to například o funkci estetické, ekonomické a evaluativní (6). Frazémy, vyskytující se v psaných publicistických textech mají využití motivované, konkrétně slouží k automatizaci, aktualizaci a průvodní expresivitě (7).

1.3 Kompatibilita jako vlastnost frazému

Jedná se o princip významové slučitelnosti, kde máme přítomnost společného významového rysu v obou spojujících se slovech. Pokud se vyskytuje sémantická neslučitelnost, mluvíme o takzvané inkompatibilitě. Jde o vztah, ve kterém se vyskytují vzájemně se vylučující elementy, které se spolu obvykle nemohou smysluplně sdružovat (např. *ostrá voda*). U idiomů je však inkompatibilita přijatelná a velmi častá.

Mezi známé příklady idiomů, kde se inkompatibilita vyskytuje, patří například *otevřená hlava*, *kamenný obličej*. Kolokabilita lexikální formy, která je schopna kombinovat se pouze s jedinou další formou v jazyce, se nazývá monokolokabilita. Formy monokolokabilní mají úplně odlišnou povahu než obyčejné lexémy; vyznačují se chybějícím lemmatem. Postrádají i vlastní slovní druh a další kategorie, nemají ani vlastní význam a existenci. Jedinou jazykovou existencí monokolokability je forma daného frazému (1, s. 29).

1.4 Frazeografie

Jedná se o aplikovanou disciplínu, která se zabývá popisem frazeologie a idiomatiky. Zaobírá se tvořením frazeologických slovníků. V českém jazyce je ukazována především koncepcí uplatňovanou ve *Slovníku české frazeologie a idiomatiky*. Frazeografie se snaží o zachycení úzu a kontextu a zabývá se tříděním, srovnáváním a popisem frazémů (3, s. 142). Mimo jiné se tato disciplína zajímá o anomálnost frazémů, na kterou klasické slovníky neberou zřetel. Anomálie charakterizuje jakousi odchylku od jazykových pravidel různého druhu a právě pro frazeologii je typická. Oblast frazeografie se též zajímá o status lemmatu, princip řazení či o metajazyk (6).

1.5 Typy frazémů

1.5.1 Frazém lexikální

Z funkčního hlediska se jedná o frazémy jednoslovné. Řadí se mezi nejzanedbávanější oblast frazeologie. (6)

Máme čtyři základní typy lexikálních frazémů:

- 1) lexikální frazémy v okruhu slovotvorby
 - a) frazémy kompoziční (*zčistajasna*)
 - b) derivační prefixální (*úskok*)
 - c) sufixální (*psina*)
- 2) lexikální frazémy v oblasti flexe (*panečku*)
- 3) lexikální frazémy ve sféře valence (*kašlat na někoho*)
- 4) lexikální frazémy v okruhu reflexivity (*ulít se*)

Lexikální frazémy tedy zahrnují frazémy, které patří jak do oblasti slovotvorby, tak do sféry valence a reflexivity, mimo jiné sem náleží frazémy se schopností flexe. Jsou plnohodnotnou složkou běžné slovní zásoby, mluvčí si u nich většinou ani frazeologičnosti nepovšimnou (4, s. 277–280).

Jako jediné frazémy vlastní syntetickou, nediskrétní formu. Komponenty tohoto frazému náleží do morfémové roviny. Jako další příklady lexikálních frazémů můžeme uvést *zašít se, budižkničemu* a další (1, s. 60).

1.5.2 Frazém kolokační

Kolokace je nevětné seskupení lexikálních tvarů, netvoří samotnou promluvu, ačkoli jejich složky jsou slova. Jedná se o velmi známý typ frazému. Specifickým typem kolokačních frazémů jsou frazémy verbální, které jsou v češtině velmi časté a variantní, na rozdíl od nominálních frazémů je lze těžko identifikovat z důvodu měnícího se slovosledu. Mezi kolokační frazémy se řadí výrazy jako *dopadnout bledě, jako takový, být pro* apod. (1, s. 44).

Kolokační frazémy jsou realizovány na základě dvou základních typů: (1, s. 62)

- a) adkolokační (verbální, nominální, modifikační, relační, substituční)
- b) adpropoziční (modifikační, relační)

Určitým typem kolokačních frazémů jsou binominály. Jedná se o kolokační frazémy, u nichž dochází k opakování totožného komponentu (stejného slovního druhu) nebo jeho typu. Většinou mají tyto typy frazémů pevně daný slovosled, ze syntaktického hlediska se často vyskytují v juxtapozici či koordinaci. Nejčastěji se objevují u nominálních komponentů; příkladem substantivní struktury binominálu je *den za dnem*, spojení *neslaný nemastný* je strukturou adjektivní. Naopak řidčeji se nalézají u frazémů verbálních, kde strukturní typ binomiálu vypadá takto: V – V (*chtě nechtě*), (1, s. 51).

Původ binominálů sahá do starých mýtických a magických představ. V jazyce odborném plnily především funkci praktickou, a to z toho důvodu, že zajistily jasné informace o určité situaci a celkově vedly k lepšímu porozumění sdělného (8, s. 7–28).

1.5.3 Frazém polypropoziční intersubjektový

Existuje jako vzájemné působení nejméně dvou propozic u dvou odlišných mluvčích. K příkladům tohoto typu frazémů můžeme přiřadit přání, korelované pozdravy nebo kontaktné výrazy. Jako častý příklad se uvádí spojení: *Pozdrav pámbu! – Dejž to pámbu!* (3, s. 141–142).

1.5.4 Frazém propoziční a polypropoziční monosubjektový

Vytváří jej různorodé strukturální kombinace komponentů lexikálních, kolokačních nebo propozičních. Svou strukturou jsou již pevnou větou. Oproti frazémům kolokačních slovesného typu se u frazémů propozičních vyskytuje pevný subjekt, a proto z nich nejde utvářet infinitiv. Představují vztahy mluvčího k posluchači, situaci a tématu. K těmto frazémům řadíme přísloví a pranostiky.

Funkční kategorie propozičních frazémů jsou čtyři:

- a) vokativní – sdělují určitý postoj či reakci mluvčího, např. *trhni si nohou*
- b) kontaktné – zobrazují vztahy účastníků komunikace, např. *tak se měj*
- c) tematické – vyjadřují postoj mluvčího k danému tématu, např. *zatmělo se mi před očima*
- d) metajazykové – vztah mluvčího k subjektivním slohotvorným činitelům, např. *mám to na jazyku* (1, s. 55).

Dále jej rozčleňujeme na tyto frazémy:

- a) normativní – sem patří aforismus, axiom, apotegma a maximus
- b) kontaktné – do této skupiny řadíme různé pozdravy, výrazy díky apod.
- c) institucionalizované – sem náleží formule a stereotypy
- d) žertovné – zde se jedná o tzn. wallerismy
- e) personifikující – sem patří různé průpovědky (3, s. 142).

K tomuto typu dále náležejí výrazy jako: *Do třetice všeho dobrého, Chcíp tu pes, Ke všem čertům, Vrána k vráně sedá, Jak si kdo ustele, tak si lehne* (1, s. 53).

1.5.5 Frazém interstratální

U tohoto typu frazémů dochází ke kombinaci komponentů různorodých rovin. Příkladem je ustálené spojení *co se do něj vejde*. Jde o poměrně málo častý typ frazému (1, s. 43).

1.6 Variantnost frazémů a idiomů

Variantnost je ve frazeologii a idiomatice velmi častá, uvádí se, že již každý čtvrtý frazém vlastní formální variantu, tou je myšlena modifikace frazému, jež nemění funkci frazému.

U IF Čermák F. rozlišuje několik typů variantnosti: (1, s. 40–41)

- 1) syntagmatické
 - a) komponentní – další dělení na kvantitativní (*nasadit **vlastní** krk*) a kvalitativní (*anděl strážný/strážný anděl*)
 - b) relační – další dělení na explicitní (*ohrnovat **nad něčím** nos*) a implicitní (*být **někde** na místě*)
- 2) paradigmatické
 - a) komponentní – např. *slzavé údolí/ údolí slz*
 - b) relační – přechod do transformací

1.7 Aktualizace frazémů

Aktualizace frazému je taková podoba frazému, kde se aktuálně, subjektivně, autorsky zasahuje do dané frazeologické jednotky. Modifikuje se tím význam daného frazému a obměňuje se stavba. Podmínkou však je, že signifikátory prvotního frazému musí být v nově vzniklém, aktualizovaném, frazému zachovány. Schopnost aktualizací transformací má každý frazém, který disponuje proměnlivým tvaroslovím některého ze svých komponentů (9, s. 81–86).

Nové frazémy se nevyskytují tak často v textech, mnohdy jde spíše o autorskou metaforu. Aktualizaci frazémů můžeme pozorovat především ve sféře mluveného jazyka, zapříčiněna je dnešní dobou, kdy dochází k rozvoji počítačů a tím také ke změnám jak ve slovní zásobě, tak ve frazeologii. S novými frazémy se často setkáváme v publicistice.

Příkladem takovýchto frazémů jsou kupříkladu kolokace *první dáma, třešnička na dortu, z kapes daňových poplatníků, být v plusu* (10, s. 157–163).

Aktualizované frazémy slouží především k celkovému ozvláštnění textu, mnohdy mohou mít takzvaný okazionální charakter, což znamená, že se vytvořily jen pro potřeby určitého textu. Zaktualizované frazémy se pak mohou volně zapojit do systému frazeologických jednotek a stát se plnohodnotnou variantou.

Nejčastěji k aktualizaci dochází u kolokačního frazému, konkrétně u přirovnání. Mluvíme zde o lexikální aktualizaci, kde dochází například k posunům stabilních významů slov či porušování idiomatických spojení. O aktualizaci hovoříme, pokud dochází k rozšíření konstrukce o člen, který není součástí dané konstrukce, nýbrž je užit pouze v jistém kontextu.

Uveďme si některé příklady aktualizovaných frazémů – *svatá Anna je furt panna, zírat jako bagr na tvrdou hlínu, všemocná končetina trhu* nebo *feferonka na dortu*. Existuje však několik typů aktualizace frazémů; zmínit se můžeme například o sémantické aktualizaci, kde dochází k výměně prvků obou částí, příkladem je spojení *není důležité se zúčastnit, ale vyhrát*. Dalším častým typem aktualizace je křížení dvou frazeologických jednotek, uplatňuje se tu pak pouze jedna část, jako příklad si můžeme uvést – *Kdo jinému jámu kopá, až se ucho utrhne*. Pokud dojde k neúmyslnému přesunu prvku jednoho frazému do konstrukce druhého frazému, tedy ke kontaminaci vazby, utváří se vadná aktualizovaná struktura, například *každá vrána chválí svůj ocas* (11, s. 178–186).

Aktualizace frazémů je v dnešní době velmi populární, postupem času vzniká stále více takovýchto frazémů, díky tomu se tak frazeologie stává čím dál více rozsáhlejší disciplínou (9, s. 81–86).

1.8 Automatizace frazémů

Automatizací rozumíme, že výrazový prostředek je použit ve shodě se stylovou normou. Vztah aktualizace a automatizace je dynamický; obrazné užití učiní z určitého lexému výrazový prostředek aktualizovaný, postupem času však jeho aktualizace zaniká a slovo či slovní spojení se ve svém novém významu stává automatizovaným (6).

Výraz automatizovaný (ustálený), je takový výraz, který je ozkoušen praxí, plní svou sdělnou funkci a je osvědčen pro jistou oblast případů. Automatizované slovo či

slovní spojení tvoří součást spisovné normy a je ustáleným prostředkem komunikace, v níž plní funkci jazykové úspornosti (12, s. 31–32).

1.9 Metaforika frazémů

Metaforou se myslí jazyková stavba, která se vyznačuje přenesením významu na základě vnější podobnosti. S metaforou se můžeme setkat v různých typech a stylech textů. Nejznámějšími a nejčastějšími jsou pro nás metafory v uměleckém funkčním stylu (13, s. 325).

Metafory lze třídit kupříkladu na básnické; metafory umělecké prózy, publicistické; lidové a slangové; metaforické frazémy. Existují také adjektivní metafory vlastnosti, které náležejí k intenzifikačním frazeologismům, příkladem je spojení *andělská trpělivost*. Slovesnou metaforou je do dějového vztahu přiváděno dějové podstatné jméno, pokud mluvíme o verbálních obratech. Jako příklady lze uvést: *upadnout do rozpaků*, *vzbudit pozornost*. Spojení *pamatovat na zadní kolečka* je ukázkou rčení. Ta bývají zhuštěnými výpovědními metaforami, a to buď s metaforou činnosti, nebo substance.

Mezi plně lexikalizované metafory můžeme zařadit frazeologismy metaforické. Znamená to, že výrazovou expresivitu buďto vůbec nemají, pak mluvíme o slovesných spojeních, nebo ji mají značně zmírněnou, to se týká intenzifikačních obrátů. Pouze u rčení je jistá výrazová expresivita zachována, proto jsou využívány k oživení nějakého projevu.

Publicistické metafory zaujímají v textu úlohu konkretizační, činí jej zajímavějším a výraznějším. Metafora v publicistice zlehčuje autorům vyjádření určitých jevů, pomáhá jim tak k rychlejší formulaci. Pokud jsou v textu užity jazykové obraty s volnou formulací, ale s ustáleným obrazem, nazýváme je klíšé (14, s. 1–13).

Způsob použití metafory se liší v publicistickém a uměleckém stylu; v publicistice jsou metafory užívány za jiným účelem než v uměleckých textech, nejde zde o estetické působení na čtenáře, nýbrž o ozvláštnění textu. Vzájemně propojené obrazy neboli tažené metafory reprezentují promyšlenost kompoziční stránky (15, s. 144).

2 České frazémy a idiomy verbální

Základní dělení frazémů a idiomů je dle F. Čermáka (2007) následující:

- a) **frazémy a idiomy gramatické** – tvoří přechod kvazifrazémů a kvaziidiomů, jedná se o zájmena, číslovky, předložky, víceslovné předložky, spojky a částice.
- b) **frazémy a idiomy nominální** – vyznačují se nominativní funkcí, jde o pojmenování entit a tvoří ekvivalenty podstatných jmen.
- c) **frazémy a idiomy modifikační** – doplňují, specifikují význam, je pro ně typická modifikační funkce nominativní.
- d) **frazémy a idiomy verbální** – je zde výskyt verbálního komponentu, slouží již jako hotový predikát.

„Za verbální frazém (idiom) lze obecně považovat každou aspoň binární kombinaci slovních forem (z nichž jedna je slovesná), která je anomální v tom, že aspoň jeden z jejích obou (více) diskrétních komponentů se v dané funkci a obvykle i významu vyskytuje právě jen v daném frazému (idiomu), popř. v několika málo dalších, obvykle strukturně svázaných (srov. Filipec-Čermák 1985).“ (1, s. 343)

Verbální frazémy patří mezi nejrozšířenější v současné frazeologii, jsou jádrem frazeologie národního jazyka a řadí k nejpestřejším v nevětném typu. Slovesné frazémy a idiomy fungují jako hotový predikát – tj. daný v systému. Konkrétní předměty mu jsou připojeny až v textu. Právě to je slučuje do jednotné funkce, jejíž signalizací je obecný výskyt slovesného komponentu v infinitivní podobě.

Podoba frazémů slovesného typu představuje seskupení verba se všemi dalšími slovními druhy (či dalším slovesem), a to v různém počtu a pořadí.

Máme několik typů:

- (a) Modifikační typ (cirkumstativa)
- (b) Přirovnávací typ (přirovnání)
- (c) Propoziční typ (pořekadlo, přísloví aj.)

Propoziční ani modifikační typ neslouží jako predikát. Přirovnávací typ je vyčleněn samostatně, protože mu nechybí predikátová funkce. Základní odlišností mezi verbálními frazémy a idiomy kolokačními (nevětnými) a frazémy propozičními (větnými) je přítomnost stálého subjektu.

Základem pro popis verbálního typu frazémů a idiomů je materiálový vzor z knihy *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Výrazy slovesné*. Tato publikace zahrnuje téměř 2 500 hesel, což tvoří čtvrtinu celku (1, s. 343–344). *SČFI* charakterizuje jednotlivé frazémy podle jejich stylové příslušnosti na básnické, publicistické, knižní, neutrální, kolokviální, slangové či argotické (16, s. 15).

2.1 Formální stránka komponentů

Jako komponenty jsou ve verbálním druhu frazémů a idiomů zastoupeny všechny slovní druhy. Největší užití tu mají substantiva a verba, naopak nulové zastoupení mají spojky. S výjimkou celých tvarů slov se tu vyskytují i jednotky nižší úrovně, tj. písmena, i jednotky vyšší úrovně, tj. věty. Prvky, které se slovům podobají, ale nemají samostatnou existenci, se nazývají kolokabilní slova.

Verbální frazém vzniká sloučením minimálně dvou komponentů, přičemž aspoň jeden z komponentů musí být slovesem. Verbální frazém může být tvořen až pěti komponenty. Mezi často se vyskytující formální podobu slovesného frazému patří například:

V–ADV–prep –pron –ADV

V–A –part –prep –pron

V–A –A –kon –A –A!

Kategorie substantivních komponentů je tvořena asi 1 850 rozličnými substantivy. Všechny frazémů se substantivním komponentem je asi 6 700, musíme tedy počítat s vysokým indexem opakování. Často se vyskytující jsou expresivní životné akuzativní tvary maskulin neživotných, například *dělat někomu křena*. U verbálních komponentů je nejvíce frekventované sloveso *být* a *mít*. Velké zastoupení tvoří i slovesa modální, fázová, kauzativa apod.

Přibližně každý desátý frazém tu má tvar negace, např. *nevidět si do huby*. Běžný úzus verbálního typu frazémů je:

- a) pozitivní i negativní
- b) pouze pozitivní
- c) pouze negativní (1, s. 344–354)

2.2 Sémantická stránka komponentů

I zde platí nejbohatší zastoupení substantiv a verb, podíl ostatních slovních druhů je značně nižší. U podstatných jmen je podstatný poměr a zastoupení konkrét a abstrakt. Abstrakta jsou s 56,64 % v převaze nad konkréty. Jednou z dalších velkých seskupení ve frazeologii jsou somatické frazémy. Jedná se o sféru označující části lidského těla. Nejfrekventovanějšími konkréty částí lidského těla jsou slova jako *ruka, oko, hlava*. Nejčastěji se vyskytujícími abstrakty pak *slovo, rozum, pohled*. Značnou většinou komponentů jsou apelativa, zřídka se vyskytují propria. Fiktivní pojmenování, utvořená pro potřeby idiomatiky, se nazývají kvazipropria, jejichž příkladem je třeba *jít do hajan*.

„*Asi 300 frazémů je vybudováno na opakování verbálního komponentu v druhé pozici, obvykle jde o verba různá, nestejná. Celý tento typ je v prvním komponentu výrazně založen na uzavřené skupince asi desítky sloves (v kladném i záporném tvaru): dát, mít, moct, nechat, umět, zůstat, být, chtít, jí, začít aj., např. dát si něco líbit, mít se co ohánět, moct se přetrhnout, nechat se slyšet, zůstat někde viset.*“ (1, s. 352)

U příslovcí převládají adverbia evaluativní, jako například *hluboce se někoho dotknout*. Dalším oddílem tu jsou adverbia široce lokální, kupříkladu *držet se zpříma* (1, s. 348–352).

2.3 Kolokační stránka komponentů

Míra schopnosti komponentů sdružovat se s jinými slovy se nazývá kolokabilita. Existují komponenty, náležející ke kolokačně neutrálním, ty tvoří největší část. Relační, modální, fázová slovesa, kauzativa a další patří do skupiny komponentů kolokačně krajně širokých, ty existují bez zřejmých omezení, jedná se o slova s gramatickou povahou. Ke slovům monokolokabilním, tedy těm, které se slovům pouze podobají, patří například *nechat někoho na holičkách*. Jejich kolokabilita je zredukována na několik málo možností (1, s. 352–353).

2.4 Verbonominální kvazifrazémy

Verbonominální kvazifrazémy jsou nositelé strukturní podoby V–S, přičemž substantivum je zde zastoupeno abstrakcí, označuje tedy nějaký stav, děj či vlastnost. Slovesný komponent je v tomto případě závislý na substantivu. Můžeme jej vnímat jako souhrn transformací, kde je pevně daná struktura. Zřetel je u tohoto typu frazému dán na kolokační stránku. Jako verbonominální kvazifrazémy jsou označena kupříkladu tato spojení: *klást důraz, mít většinu, nabyt paměti* (1, s. 50).

3 Český národní korpus

„Projekt Český národní korpus byl založen v roce 1994, aby vytvářel a zpřístupňoval rozsáhlá jazyková data pro výuku a výzkum ve formě elektronických korpusů.“ (5)

Momentálně umožňuje přístup k více jak třem miliardám slov, které jsou uspořádány v synchronních i diachronních korpusech. Dále pak psaných, mluvených, paralelních i jednojazyčných. ČNK je realizován především pracovníky dvou ústavů *Filosofické fakulty Univerzity Karlovy – Ústavu Českého národního korpusu a Ústavu teoretické a počítačnické lingvistiky*. Na sběru materiálů a koordinaci dílčích činností se však mimo to podílejí i více než dvě stovky externistů z celé České republiky (5).

3.1 Co je jazykový korpus

Jedná se o široký souhrn původních textů, psaných i mluvených, převedených do elektronické podoby. Data jsou uspořádána v jednotném formátu pro snadnější vyhledávání různorodých jazykových jevů. V tomto souboru lze vyhledávat slova a slovní spojení (kolokace). Korpus je pro svůj vědecký účel uspořádán velmi pečlivě. Měl by představovat nynější mluvený a psaný jazyk nebo jeho úsek, např. publicistické texty. Korpus je schopen tvořit na věcných datech podložený jazykový výzkum díky tomu, že ukazuje jazykové jevy v jejich přirozeném kontextu.

Textový korpus v dnešní době představuje rozmanitý zdroj dat, který není určen pouze pro potřeby počítačnické lingvistiky.

V souvislosti s korpusem zmiňujeme korpusovou lingvistiku, což je oblast jazykovědy, která pracuje s korpusem a jeho nástroji, právě v tomto odvětví dochází k převodu korpusových dat do unifikované podoby (5).

3.2. Korpus SYN2015

„Korpus SYN2015 je synchronní reprezentativní a referenční korpus současné psané češtiny, obsahující 100 milionů textových slov, tedy včetně interpunkce (tokenů). Navazuje na předchozí korpusy řady SYN (SYN2000, SYN2005 a SYN2010), vydávané v pětiletých intervalech, a pokrývá spolu s nimi časové období od roku 1989.“ (5)

SYN2015 je orientovaný na etapu (v korpusu pod číslem 20102014), je morfologicky tagovaný a lemmatizovaný. Od ostatních korpusů se liší, SYN2015 s sebou totiž přináší řadu novinek; je rozšířena klasifikace textů, je stáhnut pojem psanosti na jazyk tištěný a veřejně publikovaný, což znamená, že korpus nezahrnuje kupříkladu plakáty, soukromé dopisy či další efeméra. Proběhly také změny v procesu reprezentativnosti a přibyla nová vrstva syntaktické anotace.

SYN2015 obsahuje hlavně tři velké textové makrotypy:

- 1) beletrii – zahrnuje poezii, prózu a drama
- 2) oborovou literaturu – zahrnuje texty vědecko-naučné, profesní literaturu a další
- 3) publicistiku – zahrnuje denní tisk, další periodika a neperiodické publicistické texty

Každý typ je zde realizován stejným dílem a je dále členěn na určité žánry (5).

Uspořádání textů v SYN2015 se opírá o externí, mimotextová kritéria. Vychází tedy z široce pojaté komunikační situace za účelem lepšího zkoumání užitých jazykových prostředků. Korpus SYN2015 prošel řadou změn, od předešlých korpusů se liší například tím, že publicistika je zde členěna na tradiční a volnočasovou, nově jsou žánry členěny do dvou kategorií, žánry oborové literatury jsou brány z kategorizace využívané v Národní knihovně, z beletrie byla vyloučena subklasifikace podle žánrů (17, s. 83–101).

Hlavním prostředkem pro práci s korpusem SYN2015 je aplikace *KonText*. Ta pomocí elementárních i komplexních dotazů zprostředkovává hledání v korpusech. Výsledek ukazuje formou konkordačních řádků. *KonText* je například schopen vypočítat frekvenční distribuci, má však i mnohé další možnosti. (5).

3.2.1 Koncepce synchronie

Synchronní korpus zaznamenává jazyk zpravidla v kratším časovém úseku než korpus diachronní, reprezentuje jazyk, který užívají žijící mluvčí. Synchronní texty jsou takové, jež se dosud čtou, což nám v praxi ukazuje rok vydání. U tří makrotypů korpusu *SYN2015* se nám hranice synchronie odlišuje; odborné tituly musí mít první vydání v posledních pětadvaceti letech, u beletrie je to pětasedmdesát let, publicistické texty musejí být vydány v časovém úseku daným korpusem, tedy mezi lety 2010 až 2014 (5).

4 Publicistický styl

Pojem publicistický vznikl z latinského *publicius* (veřejný). Publicistický styl je typickým slohem pro žurnalistiku, tedy veřejný okruh. Stylově tak ztvárňuje všechny žurnalistické texty, které plní funkci informativní, působící, persvazivní a ovlivňovací. Český jazykovědec Milan Jelínek vyčleňuje styly úvahový, zpravodajský, přesvědčovací a interviewový.

Publicistický styl činí bohatým jeho tematická mnohotvárnost a funkce textů. Jeho působišťem jsou převážně zpravodajské a analytické útvary. Existuje publicistický styl jak textů psaných, tak mluvených. Slohem psaných útvarů rozumíme styl textů periodického tisku. S mluvenou publicistikou souvisejí pořady v rozhlasu a v televizi. Jedná se o styl dynamický, úzce souvisí se stylem odborným (13, s. 245).

Osobitými výrazovými prostředky tohoto stylu jsou tzv. publicismy, která tvoří jak pojmenování jednoslovná (*masmédiu*), tak víceslovná (*politické spektrum*). Zařadit sem můžeme i ustálené výrazy neboli frazémy (*praní špinavých peněz*), (13, s. 250).

4.1 Frazémy v publicistice

Pro publicistický styl je využití frazémů a idiomů příznačné. Frazémy v publicistice slouží k oživení textu. Objevují se zde tradiční frazémy lidové a frazémy kolokviální, právě tyto dva zmíněné typy jsou nejrozšířenější. Využití mají v prosté mluvené komunikaci. Jako příklady lidových a kolokviálních frazémů můžeme uvést:

táhnout za jeden provaz, nechat si otevřená zadní vrátka, držet na uzdě, mít na kahánku a spousty dalších. Typické je mimo jiné i použití knižních frazémů.

V publicistickém stylu nazýváme frazémy jako publicistické nebo jako publicismy. To jsou ustálená spojení, která žurnalisté často používají. Jejich vznik bývá kupříkladu ve společenském a v politickém životě. Mnohdy jde o svazek substantiva se shodným atributem – *klíčový význam, palčivá otázka* atd. Publicistické frazémy jsou proměnné a vytváří se v čase (13, s. 254–255).

Frazémy se řadí k významným faktorům, které slouží k oživení publicistických textů, čtenáři však i přesto musí zůstat daný text plně srozumitelným. Díky obraznosti frazémů autoři publicistických textů dosahují toho, že publicita neoznačuje danou skutečnost přímo, což je u takovýchto textů důležité. Frazeologické jednotky bývají v publicistických textech autory použity v jejich originálním znění, bez úprav či jsou aktuálně dotvořeny smyslem autora, dle potřeb daného tématu (15, s. 149–150).

5 Data a metodologie práce

V praktické části bakalářské práce se zabýváme vyhledáváním verbálních frazémů v *Českém národním korpusu*. Po celou dobu pracujeme s rozhraním *KonText*, konkrétně pak se specializovaným korpusem *syn2015_fr*, kde jsou frazémy automaticky vyhledány a označeny.

Český národní korpus nám umožňuje libovolné vytváření nových subkorpusů. Nový subkorpus lze vytvořit v menu *Korpusy* → *Vytvořit nový subkorpus*. V první řadě musíme zvolit výchozí korpus, z něhož pak určujeme podmnožinu dat. Posléze udáváme svou volbu do náležitých kategorií. Zvolit si zde můžeme konkrétní typ textů; v případě publicistického subkorpusu volíme publicistiku. Omezit se můžeme i na konkrétní odvětví publicistiky či na určitá léta apod. V neposlední řadě přidělujeme nově vzniklému subkorpusu název. Vytvořený subkorpus se posléze stává součástí naší stálé nabídky korpusů. Velikost publicistického subkorpusu je 39 744 419 (v tokenech), vytvořen byl roku 2016.

Zveřejnění první verze korpusu *SYN2015* proběhlo v roce 2015. Jedná se o referenční reprezentativní korpus. Velkou výhodou tohoto korpusu je, že vědcům umožňuje ověřit si svůj výzkum či zopakovat výzkum cizí. Označení *SYN* představuje pojmenování pro všechny korpusy, které patří do synchronních psaných korpusů. *SYN2015* je korpusem verzovaným, znamená to, že je pravidelně aktualizován. Obsahuje 100 mil. slov, je lemmatizovaný a morfológicky značený. Korpus *SYN2015* je obohacen o novou klasifikaci textů; zahrnuje beletrii, oborovou literaturu a texty publicistické.

V naší práci vyhledáváme frazémy v korpuse *syn2015_fr*. Pilotní verze automatické identifikace frazémů a ustálených kolokací *FRANTA* vznikla jako člen korpusu *SYN* verze 4. Označení *FRANTA* představuje frazémovou anotaci a textovou analýzu. Jeho úkolem je vyhledávání a označování ustálených kolokací a frazémů z určitého slovníku, dnes hlavně ze *SČFI*. *FRANTA* je schopen vyhledat konkrétní morfológickou interpretaci u určitých slovních tvarů. Dokáže rozpoznat, zda je zadané slovní spojení souvislé či nikoliv, umožňuje také měnit slovosled. Tato pilotní verze automatické identifikace frazémů však s sebou nese i řadu nedostatků; především není úplná, některé výrazy tak ve slovníku nenajdeme. Dalším nešvarem této verze je nespolehlivá automatická anotace výrazů; například může být jako frazém mylně označeno použití v doslovném významu, nebo dokonce některé výrazy nemusí být vůbec vyhledány.

Veškeré víceslovné jednotky, které jsou vyhledávány v rozhraní *KonText*, jsou označeny pomocí dvou pozičních atributů, těmito atributy jsou *col_lemma* a *col_type*. *Collocation lemma* představuje lemma víceslovného útvaru ve formě slovníkového hesla v základním tvaru, tímto tvarem je kupříkladu infinitiv či nominativ singuláru. Určité slovní tvary od sebe odděluje podtržítka. Konkrétní hodnota atributu *col_lemma* může vlastnit různorodé alternativy, symboly či zástupná slova, a to například u přirovnání, u nichž dochází k silné variabilitě. Dalším pozičním atributem tu je *col_type*. *Collocation type* představuje dvoupísmennou značku. První písmeno tohoto označení stanovuje druh této víceslovné jednotky a druhé rozlišuje hlavní a závislé slovo. Toto rozlišení vzniklo za účelem správného vyhodnocení frekvence určitého spojení. Jedna pozice hlavního spojení je pojmenována jako *H*, většinou jde o slovo poslední. Další jsou pak označena rozlišujícím písmenem; kupříkladu slovesné kolokace jsou označeny písmenem *V*. Toto řešení slouží k základnímu vypsání množiny veškerých víceslovných jednotek s frekvencemi za pomoci funkce *seznam slov* na atribut *col_type* s filtrem dle regulárního výrazu a typem výstupu jako *col_lemma*. (5)

6 Automatické značkování

U tématu vyhledávání frazémů v *Českém národním korpusu* se musíme pozastavit nad problematiku tzv. automatického značkování. V portálu *ČNK* jsou totiž zaznamenána i ta spojení, která bychom nemuseli považovat za spojení frazeologická.

Momentálně jsou v *Českém národním korpusu* nejlépe zpracované neslovesné frazémy, nejhůře pak přirovnání. Verbální frazémy jsou celkově komplikované na formulaci zápisu do tabulky. Složitým problémem stále zůstává víceslovnost. Lemmatizátor doposud není schopen stanovit víceslovné jednotky a svazuje se na hranici jediného tvaru ([18, s. 117–126](#)).

Během třídění frazémů v korpusu *SYN2015* se setkáváme s výrazy, které tu jsou označeny jako frazémy, i když nenesou jejich prvky. M. Hnátková se ve svém článku zmiňuje o tom, že program v elektronickém textovém korpusu vyhledává pouze zadané řetězce slov v textu. Problém však je, že takto nemůžeme s přesností určit, zda jde o frazém či nikoli. Velmi často tak nastává situace, kdy zobrazený řetězec není v daném kontextu frazémem nebo se liší jeho význam. Dále píše u verbálních frazémů o nutnosti přemítání nad videm, záporem či slovosledem tvarů sloves ([18, s. 117–126](#)).

Praktickou část bych ráda uvedla porovnáním své klasifikace verbálních frazémů s jinými, dalšími studii, zabývajícími se touto problematikou.

Začněme ukázkou třídění slovesných frazémů dle Agaty Čadkové v její diplomové práci s názvem *Verbální frazémy se slovesem pohybu*, zde jej člení podle počtu slov v daném frazému od dvoučlenných až po sedmičlenné kombinace.

V diplomové práci autorky Kateřiny Pavlíkové na téma *Frazémy a idiomy v české a bulharské publicistice* si můžeme povšimnout podkapitoly s názvem *Frazeologické obraty verbalizační neboli slovesné*, kde se též vyskytuje klasifikace těchto frazémů. Vyčleňuje zde frazémy s vyjádřením abstraktního majetnictví, abstraktního vztahu, dále zde uvádí následující dějové vztahy – dostat se do stavu označeného substantivem, překonávat vztah vyjádření substantivem, činit, co je v souladu nebo v rozporu s tím, co vyjadřuje substantivum atd.

Verbálními frazeologickými spojeními se zabývá i další diplomová práce, kde jsou specifikovány verbální frazémy z hlediska slovnědruhového spojení. Zmiňována tu jsou spojení verba se substantivem, kombinace verba, prepozice a substantiva nebo se tu vyskytují slovesné frazémy, skládající se z verba, adjektiva a substantiva.

K porovnání použijeme mimo jiné i bakalářskou práci *Komparace českých a anglických verbálních frazémů*, vypracovanou Evou Pátkovou, jež se zabývá převážně verbálními frazémy vyjadřujícími se k něčemu, například k času, k práci, ke stáří, smrti a podobně.

V neposlední řadě musíme zmínit dělení frazémů Františka Čermáka, která uvádí v publikaci *Slovník české frazeologie a idiomatiky, výrazy slovesné*. Zde jej dělí především z hlediska slovních druhů, ze kterých je daný frazém složen → kombinace verba a substantiva (V–A), verba a adjektiva (V–A), verba a verba (V–V), verba a vedlejší věty (V–KL), verba a předložky (V–prep) a na mnohé další.

Mé dělení je odlišné. Ve své práci se zabírám pouze verbálními frazémy se slovesnými komponenty *mít*, *být*, *dát* a *nechat*. Frazémy s verbálním komponentem *mít* a *být* patří v české frazeologii k těm nejfrekventovanějším. Dále jsou v hojném počtu zastoupena slovesa fázová, modální, slovesa označující změnu stavu nebo kauzativa. Právě slovesa *dát* a *nechat* patří ke slovesům kauzativním. Verbální frazémy s těmito čtyřmi slovesnými komponenty vyhledávám v korpusu *syn2015_fr*. Řadím je podle frekvence, tedy podle počtu výskytů daného jevu v korpusu. Jako hranici si určuji frekvenci číslo 15. Uvádím jednotlivé slovesné frazémy v kontextech, ve kterých byly autory v publicistických textech užity. Vždy vybírám jeden příklad. Mimo jiné sleduji jejich variabilitu; velké množství frazémů se užívá jak v pozitivní, tak v negační podobě. Záporný tvar svého invariantu totiž ve frazeologii vlastní téměř každý desátý frazém.

7 Verbální frazémy s komponentem *mít*

Značné zastoupení verbálních frazémů tvoří v korpusu *syn2015_fr* skupina s komponentem *mít*. Celkový počet výskytů je 8 573. Mezi nejčastěji používaná patří tato spojení:

- **mít možnost**

- příklad: Znal jsem léta jeho rodinu. Díky tomu jsem měl možnost s ním pracovat na svém albu duetů, což mě těšilo. (Právo)

- **nemít možnost**

- příklad: Za minulého režimu ale dostávala letenky, a tak jsem navštívil spoustu zemí, jež lidé tenkrát neměli možnost vidět. (Překvapení)

- **mít právo**

- příklad: Na třetím místě se umístil Jakub Jeřábek. Na druhém místě skončila Simona Šlajsová. První místo si vyplavala Jiřina Schlägelová, která měla právo sfouknout svíčku na dortu v podobě ryby. Rozloučení se povedlo a všichni se dobře bavili. (Deníky Bohemia)

- **nemít právo**

- příklad: Když se k tomu přičte návrat komunistické rétoriky, politické čistky na úřadech, jež vykonává vláda, která nemá právo vládnout, tak je třeba říci, že situace je otřesná, a je divné, že toho pro svoji svobodu děláme my Češi tak málo. (Reflex)

- **mít strach**

- příklad: „Na můj vkus si beci moc přihrávají,“ vadí kouči Vladimíru Růžičkovi. „Pořád někoho hledáme místo střely a jednoduché hry. Když k vám pak přijede soupeř blíž, je obtížné střílet, protože máte strach, že ho trefíte. Musíme to zjednodušit a zvýraznit počet střel na branku. (Nedělní sport)

- **nemít strach**

- příklad: Pro nás jediné dobře. Je jen otázka, kdy se chytí. Co vím, tak v Mladé Boleslavi moc nehrál, takže bude potřebovat zápasové tempo. Ale rozhodně nemám strach, že by se nechytí. (Mladá fronta Dnes)

mít chuť

- **příklad:** Brodím potoky, déšť už dávno nevnímám. Čekám, kdy se dostaví známá vlna nenávisti k trati, kdy budu mít chuť všechno poslat k čertu. Místo toho ale běžím čím dál rychleji, zkracuji chodecké úseky a ukrajuji další metry do cíle. (Lidé a země)

○ **nemít chuť**

- **příklad:** „Definitivně končím, do fotbalu už nemám chuť,“ prohlásil Radomil Běleš, manažer a mecenáš kněžpolských fotbalistů, kteří po podzimní části I. A třídy figurují na jedenácté příčce. S Bělešem rezignovali na funkce i zbylí členové výkonného výboru. (Dobrý den s kurýrem)

● **mít cenu**

- **příklad:** Taky jsem propadla pěstování, všeho. V loni postaveném skleníku mám nádhernou úrodu rajčat. Od jara okopávám, zalévám, hnojím atd. Zamyslela jsem se, zda to má cenu, toho času, vody....ale když dozrála první rajčata ... ta chuť slad'oučkého, zralého rajčete z mého skleníku se nevyrovná nedozrálým, bledým rajčatům bez chuti a zápachu z marketu. (Doma DNES)

○ **nemít cenu**

- **příklad:** Výměna stravenek za daňové paušály nebo hrubé za superhrubou mzdu patří přesně k věcem, na něž nemá cenu v těžké době plýtvat politické síly. (Lidové noviny)

● **mít štěstí**

- **příklad:** Maminka školačky z páté třídy Jana Mašková z Plané u Mariánských Lázní měla štěstí. Taška ji vyšla na 800 korun. „Už to není aktovka jako v první a druhé třídě, ale školní batoh s pevnými zády,“ popsala maminka. (Právo)

○ **nemít štěstí**

- **příklad:** Dnes již potřetí vdaná swingová legenda na muže nikdy neměla štěstí – první dva manželé jí utekli, jeden partner tragicky zahynul, a vdávat se chtěla dokonce i ve vězení! (Aha!)

- **mít nárok**
 - příklad: „Je to tak, Šlégr mi nechce dát to, na co mám nárok a co mi patří. Já ale moc dobře vím, kolik si za dvacet čtyři let vydělal,“ říká Šlégrová zpříma. (Aha!)
 - **nemít nárok**
 - příklad: V ní bylo uvedeno, že zákazník nemá nárok půjčku vrátit. A dále se už se mnou nebavil,“ zní neveselý komentář Lucie. (Deníky Moravia)
- **mít jasno**
 - příklad: Než pilot vůbec začne létat, absolvuje teoretické kurzy aerodynamiky, meteorologie, konstrukce letadel – a v tom všem by měl mít jasno. Když člověk chápe, proč letadlo letí, co ho vlastně drží ve vzduchu a spoustu dalšího, je méně náchylný k banálním chybám a připravený na nenadálé situace. (MF plus)
 - **nemít jasno**
 - příklad: Nechci se z toho vykrucovat, ale zatím v tom nemám jasno. Já si v těchto věcech většinou snažím dát na čas, abych minimalizoval riziko. (Sport)
- **mít smůlu**
 - příklad: Kdo nebyl pohotový a včas nezmačkl spoušť, měl smůlu. Trvalo to jen chvilku a hladina se nad lovcem i jeho kořistí znovu zavřela. (Lidé a země)
- **mít dojem**
 - příklad: „Slyšel jsem zvuk, jako když se něco stane s čerpadlem. Mám dojem, že jsem jí dal poslední ránu do srdce,“ pokračoval. (Aha!)
 - **nemít dojem**
 - příklad: Kamilo, nemáš dojem, že ses stala profíkem proto, že ti táta dával takovou lidovou, řekněme hospodskou konzervatoř, a proto ses udržela? (Deníky Bohemia)
- **mít potřebu**
 - příklad: A proč by taky měl potřebu nechat se zaměstnat, když měl mě. Vyhovovalo mu, že mi moje vrozená odpovědnost nedovolí nechat ho na holičkách. (Svět ženy)

- **nemít potřebu**
 - příklad: Ministr dopravy zkrátka nemá potřebu zaplétat se do lobbistických her, neb má vyděláno ... Jistě, já vím, že pravděpodobně také ze sledování politiků. (Reflex)
- **mít odvahu**
 - příklad: O to zajímavější bude sledovat, jestli má Karolína Peake funkci pro ozdobu své strany, nebo jestli bude mít odvahu naplňovat své poslání a dělat to, co slíbila. (Lidové noviny)
- **nemít odvahu**
 - příklad: „Vlasta Parkanová neměla odvahu k zásadním krokům. On byl schopný vyjednávač, a navíc uměl dobře anglicky,“ hájil Bartáka premiér Topolánek. (Hospodářské noviny)
- **mít navrch**
 - příklad: „Určitou část zápasu jsme měli navrch, ale na začátku druhé půle nás Plzeň dostala pod tlak. Tam jsme měli obrovské problémy. Suma sumárum je výsledek zasloužený,“ uznal trenér Baníku Miroslav Koubek. (Lidové noviny)
- **mít tušení**
 - příklad: „Dodnes nevím, proč to tenkrát udělal; spíš to vědět nechci. Mám tušení, že v jedné krabici s věcmi po mámě je i jeho dopis na rozloučenou. Ale nikdy jsem ji neotevřel – nemám na to sílu,“ říká Miro ve zmíněném rozhovoru. (Story)
- **nemít tušení**
 - příklad: Chlapcovi rodiče, kteří se s Valdmanem znali, sice měli určité signály, že si je muž s jejich malým synem bližší, než by měl být, ale vůbec neměli tušení, co se děje. (Týdeník Klatovska)
- **mít vyhráno**
 - příklad: Ve světle posledních zápasů je však jasné, že Plzeň i Spartu čekají pořádné dostihy – nejen o titul, ale i o zdraví citelně chybějících opor. V nadsázce řečeno, kdo se uzdraví dřív, má vyhráno. (Sport)

- **nemít vyhráno**
 - příklad: Islandský Grímsvötn teď sice usíná, ale lidstvo zdaleka nemá vyhráno. Leteckou dopravu přeruší erupce dalších vulkánů, otázkou zůstává pouze kdy a kde. Pokusili jsme se nahlédnout do sopečných grafikonů, podle kterých si ale hodinky nenařídíte. (Instinkt)
- **mít podíl**
 - příklad: Ve 37. minutě mu k němu chybělo po centru Plašila pár centimetrů. Měl podíl i na zlaté trefě Jiráčka. (Mladá fronta Dnes)
- **nemít podíl**
 - příklad: Policisté vytáhli z vody tělo neznámé ženy. Na její smrti zřejmě nemá podíl nikdo cizí. (Blesk)
- **nemít obdoby**
 - příklad: Zumthorova architektura logicky zapadá do kultivovaného architektonického prostředí, jaké jinde v Evropě nemá obdoby. Andelsbuch má přesně 2356 obyvatel. (Lidové noviny)
- **mít respekt**
 - příklad: Určitě by po mně šel, vyvolal by šarvátku a třeba by to jeho tým nakoplo. A hlavně by měl respekt. Někdy je třeba do hry dát i tenhle prvek. (Sport)
- **nemít respekt**
 - příklad: PAVEL HORVÁTH, KAPITÁN PLZNĚ Moskevští hráči nemají respekt k soupeři. Ve srovnání s Bayernem Mnichov a Manchesterem City jsou fotbalově velmi nízko. (Metro)
- **mít na výběr**
 - příklad: Bohužel většina těchto funkcí jsou spíše srandičky, které pokud nebudete muset, pravděpodobně nevyužijete. Naštěstí na výběr máte poměrně často. (ABC)
- **nemít na výběr**
 - příklad: Jan Rataj upozorňuje, že příliš na výběr nemají. „Dovoz elektřiny je tam nemožný. Ropu, uhlí ani plyn nemají a dovážejí je. (Týden)

- **mít k dispozici**
 - příklad: V cele o sedmi metrech čtverečních stráví v úplné izolaci osm týdnů vazby. K dispozici má jen postel, záchod, židli a stůl. A 24 hodin denně je hlídán, aby nespáchal sebevraždu. (Aha!)
- **nemít k dispozici**
 - příklad: Když pomíneme jeho soudní pře, neváhal svého času využít sněmovního řečnického pultu, aby vylil kýbl urážek na hlavu své bývalé sekretářky Marcely Urbanové. Která samozřejmě sněmovní řečnický pult k dispozici neměla. Gentleman a rovný muž každým coulem. (Právo)
- **mít důvěru**
 - příklad: Pro mě je důležité, že tento trend pokračuje dál. Máme důvěru lidí a nechceme ji zklamat,“ dodal Antonín Prachař. (Regionální týdeník)
- **nemít důvěru**
 - příklad: Když si to přeložíme do srozumitelnějšího jazyka, tak investoři nemají důvěru v to, jak se krize eurozóny řeší, a prognózy nepovažují za dobré. (Hospodářské noviny)
- **nemít nouzi**
 - příklad: Světlo světa tak spatřil historicky největší a nejštědřeji dotovaný etický výzkum. O témata neměl nouzi. V roce 1992 se kupříkladu měla ve Spojených státech konat konference Genetické faktory ve zločinnosti. (Lidové noviny)
- **mít výhrady**
 - příklad: Sokolov – Zcela uzavřen bude nakonec most přes řeku Ohři na silnici I/6 u Sokolova kvůli stavbě rychlostní silnice R6. Policie přitom k úplnému uzavření měla výhrady, neboť se obávala dopravního kolapsu na objízdných trasách v případě dopravní nehody. (Týdeník Sokolovska)
- **nemít výhrady**
 - příklad: „Prohra je prohra. Máte kameny po ruce? Tak je házejte po mně! K chlapcům nemám výhrady. Snažili se,“ bránil se zdrcující kritice trenér poražených Vjačeslav Bykov. (Lidové noviny)

- **mít pochopení**
 - příklad: V osobním životě mu to zkrátka klape. V Katce našel spřízněnou duši, která má pochopení pro jeho záliby a vášně. (Story)
- **nemít pochopení**
 - příklad: Měl zkrátka smůlu na partnerky, které pro něho neměly pochopení. Je typické, že vyjde najevo, že se ke všem choval stejným způsobem. (Vlasta)
- **mít namířeno**
 - příklad: Když jsme na ni před pár dny v centru Prahy narazili, měla namířeno do kadeřnictví. Šla si účes nechat upravit, nebo se zas můžeme těšit na nějakou novinku? (Story)
- **nemít namířeno**
 - příklad: Zvláště proto, že se v minulosti opakovaně ukázalo, že ministři a jiní uživatelé výsady absolutní přednosti v jízdě zapínali maják i ve chvíli, kdy neměli namířeno například na veledůležité jednání vlády. (Právo)
- **mít náskok**
 - příklad: Tahle pěšina nakonec paní Rychterovou dovedla až mezi osmdesátku humanitních vědců z celého kontinentu, které Evropská výzkumná rada vybrala mezi 700 uchazečů o peníze. V široké konkurenci má náskok, protože působí v institucích v Česku, Německu i Rakousku a protože už vedla několik samostatných historických projektů. (Respekt)
- **mít to těžké**
 - příklad: Středočeši se snažili s nepříznivým stavem co nejrychleji něco udělat, avšak proti dobře organizované obraně Jičina to měli těžké. Hlavně v prvním čtvrtině jim nešly střely z dálky. (Nymburský deník)
- **nemít zapotřebí**
 - příklad: A pak když začal vyprávět, jak je s Michaellem Jacksonem nejlepší kamarád, jak se znal s Elvisem Presleyem, probral celý Bollywood a prokládal to vulgarismy, běželo mi hlavou, že tohle nemám zapotřebí. Nebere si servítky, působí, že chce všem nakopat zadky, ale to, co učí, opravdu funguje. (Instinkt)

- **mít zapotřebí**
 - příklad: Když se nedaří nebo se zraním, přemítám, jestli to mám zapotřebí. Myšlenky na konec se objevují čím dál častěji. (Lidové noviny)
- **mít budoucnost**
 - příklad: Protože jsme přesvědčeni, že tamní byznys má budoucnost, na příští rok jsme naplánovali expanzi na více než 100 takových center. (Hospodářské noviny)
- **nemít budoucnost**
 - příklad: Podle Romana to ale neznamená, že by velká energetika již neměla budoucnost. Naznačil, že decentralizovaná energetika bude hrát mnohem větší roli než dosud. Během dvou let by ČEZ chtěl mít v těchto zdrojích zhruba osm až deset megawattů. (E15)
- **nemít ponětí**
 - příklad: Když jsem se o tom bavil například s profesorem Martinem Fuskem z Ústavu organické chemie, říkal, že problém je, že tito investoři bývají hodně netrpěliví a že nemají ponětí o tom, jak nákladný vývoj právě v biotechnologiích či ve farmacii je. (Hospodářské noviny)
- **mít ponětí**
 - příklad: Protože je spoluvůrcem Case-Shillerova indexu, klíčového měřítko cen nemovitostí. To znamená, že opravdu měl ponětí, oč běží. (Týden)
- **mít v plánu**
 - příklad: Menší developerský projekt PPF právě dokončuje nedaleko holešovické tržnice v Praze 7 a v plánu má i výstavbu architektonicky výrazné polyfunkční budovy na Vítězném náměstí v Praze 6. (Týden)
- **nemít v plánu**
 - příklad: Co se opatření v parcích pod správou společnosti Výstaviště Flora Olomouc týká, budeme na podzim pálit shrabané listí, ale žádný chemický postřik proti klíněnce v aleji ani jinde v plánu nemáme. (Deníky Moravia)

- **mít toho dost**
 - příklad: Syn se nestyděl šacovat naše kabáty nebo moji kabelku, aby našel nějaké drobné na svou zábavu. Když začal utíkat, byli jsme úplně bezradní. Manžel už toho měl dost a sám pro sebe ho odepsal. (Katka)
- **mít logiku**
 - příklad: „Chci to vyřešit co nejdřív, ale musí to mít logiku a nesmí to být zbrklé a musí to zapadat do trendu, který nastavil pan Hrdlička. (Sport)
- **nemít logiku**
 - příklad: Těžko tedy najít „něco“, v čem by mělo být Zwolle lepší než Sparta. I když fotbal občas nemá logiku, měli bychom se držet reálného pohledu na obě mužstva a nehledat výmluvy – Sparta je favoritem souboje se Zwolle a svou roli by měla potvrdit už v prvním zápase v Nizozemsku. (Sport)
- **mít pokoj**
 - příklad: Paní doktorka nás poslala na oční oddělení, kde jí diagnostikovali vrozenou neprůchodnost slzných kanálků. Několikrát jí provedli průplach a jednou sondáž. Od té doby má pokoj, “ říká maminka Dana. (Maminka)
- **mít to lehké**
 - příklad: Naše rodina to v tom padesátém pátém roce, kdy jsem se narodila, neměla nejlehčí, ale na druhou stranu, která to v padesátých letech měla lehké. Přesto z nás dětí, jimž je teď kolem šedesáti, vyrostli dobří lidé, nepoznamenaní tou otrěsnou dobou, a dnes už bych řekla i vděční svým rodičům a prarodičům, kteří je dokázali uchránit. (Týdeník televize)
- **nemít to lehké**
 - příklad: Ken Loach má srdce na levém místě: ať už točí rozmáchlé komunistické agitky jako Země a svoboda, nebo sevřené studie lidí semletých systémem, vždy stojí na straně těch, kteří to v kapitalismu nemají lehké, případně se v něm prostě nenaučili žít. (Týden)
- **mít v hlavě**
 - příklad: V hlavě má všechno moc dobře srovnané. Když se nedařilo, byl vždycky první, který se to snažil zvrátit. Proto je v Realu Madrid a může mu ještě hodně pomoci. (Sport)

- **nemít v hlavě**
 - příklad: „Já moc obrázků z toho incidentu v hlavě neměl, protože nás hned zahnali do kabin a do VIP sektoru. Až po zápase jsem viděl, co se stalo. (Sport magazín)
- **mít na mysli**
 - příklad: „Vedení objízdné trasy bylo řádně projednáno a stanoveno všemi obecními úřady obcí s rozšířenou působností, jejichž územního obvodu se objízdná trasa dotýká,“ dodal Neusar. Na mysli měl odbory dopravy městských úřadů v Hustopečích a Židlochovicích. (Regionální týdeník)
- **mít kliku**
 - příklad: Byl to zřejmě krok, který mančaft potřeboval a byl i správně načasovaný. Vše si sedlo, já jsem celkem rychle hráče poznal. Samozřejmě jsme v některých zápasech měli kliku, třeba proti Teplicím, Vachoušek na konci klidně mohl vyrovnat. (Mladá fronta Dnes)
- **mít předpoklady**
 - příklad: Hodně z nich působí v zahraničí, takže o to má trenér národního mužstva složitější situaci. Máte předpoklady se znovu vrátit mezi nejlepší. (Právo)
- **nemít předpoklady**
 - příklad: Slýchal jsem jejich argumenty o tom, že na výtvarničinu nemám předpoklady. Možná právě kvůli tomu přesvědčování a ubezpečování a také proto, aby ze mě nebyl voják, jsem se nakonec rozhodl, že půjdu studovat sklo a design svítidel. (Xantypa)
- **mít napilno**
 - příklad: Namur – Tradičně během vánočních svátků mají napilno cyklokrošaři. V období, kdy jiní sportovci užívají klidu, se jezdí v Nizozemí a Belgii hned několik závodů světového poháru s účastí lounských závodníků. (Deníky Bohemia)
- **nemít napilno**
 - příklad: PŘED Vánoci nemají napilno pouze doručovatelé, ale i další pracovníci poštovní přepravy. Na snímku (zleva) Zbyněk Vlach a Marcel Veselý. (Jihlavské listy)

- **mít proč**
 - příklad: Ale zavázat k věrnosti lze jen toho, kdo má proč dodržovat danou přísahu, kdo věří v Boha. (Respekt)
- **nemít proč**
 - příklad: Bylo to pro mě rozhodně pikantnější utkání.“ Příchodu k Válečnickům nemá proč litovat. Naopak je nadšený. (Mladá fronta Dnes)
- **mít namále**
 - příklad: To jsme měli hrát už reprízu Kurtizány, ale pro nás herce to bude vlastně premiéra,“ prozradila Chantal, která si uvědomuje, že měla namále. „Ten kolaps bylo něco jako » Ty, ty, ty, zvolni! (Blesk)
- **mít rozum**
 - příklad: „Fakt nevím, ani to srovnávat nechci. Řešili bychom to asi až ve chvíli, kdy by k tomu skutečně došlo. Věřím ale, že lidé ve Slavii mají rozum a že se to opravdu nestane.“ (Sport)
- **nemít rozum**
 - příklad: „Ona z toho ještě nemá rozum. Bylo to za hranicí únosnosti,“ uvedl. (Metro)
- **mít spád**
 - příklad: Tou druhou byl sjezd sám. Ten proběhl velmi dobře, měl spád, patričné napětí i závěry, pod které se můžeme podepsat. (Parlamentní listy)
- **nemít spád**
 - příklad: Já osobně bych druhou ligu radši znovu vrátil na tři skupiny. Podle mě současný model neměl spád. Chyběla tomu dynamika. (Regionální týdeník)
- **mít zálsuk**
 - příklad: Francouzi snili o územní revanši za rok 1870, Britové měli zálsuk na německé kolonie a strach z raketového růstu kontinentální bismarckovské mocnosti, Italové toužili po rakouském Jadranu a kusu Tyrol, k Rhodu zamýšleli zabrat kus Turecka. (Týden)

- **nemít záľusk**
 - **příklad:** Ne. Tahle vlastnost ke mně nepatří. Nejsem Klára. Navíc jsem šťastně vdaná. Nemám záľusk na ženaté kolegy ani na sousedy. S manželem máme dost starostí i bez toho, že bychom si přiděľávali další. (Týdeník televize)
- **mít dohru**
 - **příklad:** Druhý problém vidím v přístupu školy a rodičů a v jejich spolupráci. Když jsem uděľal ve škole nějaký průšvih, nezůstalo to bez povšimnutí. Poznámka nebo výchovný pohľavek od učitele měl dohru v podobě dalšího „výprasku“ i doma. (Deníky Moravia)
- **nemít konce**
 - **příklad:** Connie i její manžel Sid z toho byli zoufalí. Když jim bylo Mercii nabídnuto k adopci jedno z dvojčat, holčička Jenny, jejich štěstí nemělo konce. (Rytmus života)
- **mít uplatnění**
 - **příklad:** Ti se zase zaměřili na karbonové nanotrubičky, což je vlastně grafen zabalený do válce. A ty mají uplatnění nejen v nanotechnologiích, ale i v biologii, třeba při sekvenování DNA. (Moje rodina)
- **nemít uplatnění**
 - **příklad:** Jsou jediní žáci tohoto oboru v Česku. V tom, zda mají či nemají uplatnění, se ředitel Zitko a jeho zástupce Václav Martinek, sám z mlynářského rodu, zcela neshodnou. (Magazín Práva)
- **mít šmrnc**
 - **příklad:** Dokázala napsat aktuální a přitom neagitační, citlivou knihu. Její próza má šmrnc. Jistou literární přirozenost, dar klidného, nekostrbatého psaní. (Hospodářské noviny)
- **nemít šmrnc**
 - **příklad:** Zatímco při listopadovém vítězství v Aspenu předvedla agresivní výkon, teď si posteskla: „Byla to moje stará, typická jízda, neměla šmrnc a dravost.“ (Sport)

- **mít políčeno**
 - příklad: „O životě na západě vážně uvažuji, ale teď na to ještě není ten správný čas. Mám přece rozjednanou práci v Nedělním Blesku. Ale je fakt, že jsem právě na Italy měla políčeno dlouho, ale loni v létě mě to přešlo. (Blesk magazín)
- **nemít slov**
 - příklad: Hodně smutný byl po utkání pro změnu univerzál Bohemie Jan Jirásek. „Já už nevím, už k tomu nemám slov,“ truchlil Jirásek. (Nymburský deník)
- **nemít slitování**
 - příklad: Jablonecká psycholožka Jana Ambrožová nemá slitování především s vybodovanými alkoholiky, zvláště když se u nich alkohol opakuje. (Lidové noviny)
- **mít páru**
 - příklad: Hned jsem si říkala, že ta holka musí mít páru. Cvičit, všechno komentovat, a ještě nás všechny hlídat! (Překvapení)
- **nemít páru**
 - příklad: Zatřetí si myslím, že politici prostě nejsou dost chytrí a nemají páru o tom, co se děje. Jsou to učitelé a doktoři, kteří nikdy neměli práci v ekonomickém sektoru. (Týden)

	col_lemma	Frekvence
1.	mít možnost	1 508
2.	mít právo	614
3.	mít strach	605
4.	mít chuť	525
5.	mít cenu	479
6.	mít štěstí	456
7.	mít nárok	455
8.	mít jasno	256
9.	mít smůlu	238
10.	mít dojem	204
11.	mít potřebu	201
12.	mít odvahu	129
13.	mít návrh	102
14.	mít tušení	97
15.	mít vyhráno	97
16.	mít podíl	91
17.	nemít obdoby	82
18.	mít respekt	82
19.	mít na výběr	81
20.	mít k dispozici	72
21.	mít důvěru	67
22.	nemít nouzi	66
23.	mít výhrady	66
24.	mít pochopení	61
25.	mít namířeno	59
26.	mít náskok	58
27.	mít to těžký	57
28.	mít zapotřebí	55
29.	mít budoucnost	48
30.	nemít poněti	47
31.	mít v plánu	43
32.	mít toho dost	42
33.	mít logiku	41
34.	mít pokoj	40
35.	mít to lehký	39
36.	mít v hlavě	34
37.	mít na mysli	34
38.	mít kliku	30
39.	mít předpoklady	29
40.	mít napilno	26
41.	mít proč	26
42.	mít namále	24

	col_lemma	Frekvence
42.	mít namále	24
43.	mít rozum	24
44.	mít spád	24
45.	mít zálsk	23
46.	mít dohru	22
47.	nemít konce	19
48.	mít uplatnění	19
49.	mít šmrnc	17
50.	mít políčeno	17
51.	nemít slov	16
52.	mít slitování	16
53.	mít páru	15

Ve vytvořených tabulkách jsou zaznamenána veškerá frazeologická spojení dle jejich frekvence. Posledním frazémem, který splňuje hraniční frekvenci 15 je výraz *mít páru*. Jednoznačně nejužívanějším spojením je *mít možnost*. U této skupiny si můžeme povšimnout značného zastoupení takzvaných verbonominálních spojení, které jsou nositeli struktury V–A (např. *mít možnost*). Tento typ spojení mnozí nemusejí považovat za frazeologickou jednotku. *Syn2015_fr* však tyto výrazy řadí mezi frazémy, což může být způsobeno již výše zmíněným automatickým značkováním.

Výše jsou ukázána nejfrekventovanější verbální spojení s komponentem *mít*, která byla vyhledána v *syn2015_fr*. Ukázán je vždy jeden příklad konkrétního užití daného frazému v textu. Z celkového přehledu můžeme vidět, že značná část frazémů se užívá i ve své negační podobě.

Celková frekvence verbálních frazémů s komponentem *mít* činí v korpusu *syn2015_fr* 8 573, z čehož dle počtu výskytů na milion pozic (i.p.m.) převládá jejich využití ve volnočasové publicistice. Z předložených obrázků můžeme vyčíst, že autoři používají verbální frazémy s komponentem *mít* nejčastěji v denících a týdenících zaměřených na sport či životní styl. (viz obr. č. 1–4).

8 Verbální frazémy s komponentem *být*

Vysoké zastoupení mají v korpusu *syn2015_fr* i verbální frazémy s komponentem *být*. Jejich celkový počet činí 5 056. Do hraniční frekvence 15 se řadí tato spojení:

- **být zapotřebí**

- příklad: V dané situaci bylo zapotřebí úplně opačného postupu. Zdálo se, že v zájmu českého národa přichází naopak potřeba na minulost navazovat, připomínat kontinuitu a tradice. (Reflex)

- **nebýt zapotřebí**

- příklad: Porovnáme-li to s dobou před sto padesáti lety – co nyní dělá těch čtyři sta devadesát sedm, co už na stavbě nejsou zapotřebí? Totéž v zemědělství. (Reflex)

- **být k vidění**

- příklad: Libochovice Výstava exotického ptactva 2. až 6. července K vidění budou papoušci, andulky či drobní okřídlení. (Mladá fronta Dnes)

- **nebýt k vidění**

- příklad: Jícha na střídačce? To snad moc často k vidění nebude. Když odchovanec Starého Plzeňce před dvěma lety na ME Evropy v Norsku scházel, Češi projeli všechny tři duely ve skupině a mazali domů. (Sport)

- **být ve hře**

- příklad: Nová otázka přibyla k rozhodování o osudu základny hasičů v Mikulově na Břeclavsku. Kromě nutnosti vyřešit, co s uvolněnou budovou, čeká mikulovské dilema, jakým způsobem o tom rozhodnout. Ve hře je i referendum. (Právo)

- **nebýt ve hře**

- příklad: Ve hře nejsou jen peníze, ale i rodiče- A to jak ti, kteří chtějí pro své děti „zvláštní“ školu, tak i ti, kteří nechtějí, aby jejich děti navštěvovaly třídy s příliš rozdílnou úrovní žáků. (Lidové noviny)

- **být fajn**
 - příklad: Plavat v našich rybnících a jezerech je fajn, ale na rozdíl od moře sladká voda vnitřnímu poševnímu prostředí příliš neprospívá. (Blesk zdraví)
- **být potřebný**
 - příklad: Alarmující je stav budov v Nemocnici Česká Lípa a v Liberci chybí heliport, který je potřebný pro zachování statutu traumacentra tamní nemocnice. Jak chcete řešit tyto problémy? (Parlamentní listy)
 - **nebýt potřebný**
 - příklad: Podle současného kabinetu „byl vysloven jednoznačný závěr, že není potřebná ani nová právní úprava stížností, ani změny ve správním řádu, neboť za současného právního stavu lze podání, žádosti či stížnosti vyřešit za pomoci existujících právních předpisů.“ (Parlamentní listy)
- **být k dostání**
 - příklad: Je skvělá třeba zapečená s lilkem, ale tradiční sýr se 44 % tuku vám kila shodit nepomůže. Vyzkoušejte tedy lehčí variantu, mozzarellu Linessa, která má jen 8,5 % tuku, a chutná luxusně. K dostání je v prodejnách Lidl za 17 Kč. (Blesk pro ženy)
 - **nebýt k dostání**
 - příklad: Z dvaceti tisíců litrů zbylo pouhých tři sta, které jsou v soukromém archivu. Běžně už k dostání není. (Regionální týdeník)
- **být na vině**
 - příklad: Naproti tomu Hašek poukázal na současné komplikace při vyplácení finanční pomoci ze zdrojů ministerstva financí. Na vině je podle něj zbytečně složitá legislativa. Nicméně ujistil, že hejtmani osloví členy vlády v demisi ve snaze urychlit novelu zákona o krajích. (Právo)
 - **nebýt na vině**
 - příklad: „Tentokrát jsme se v závodě trápili. Na vině nebyla technika, nýbrž já, neboť jednu zatáčku jsem katoval více, než bylo potřeba a tady jsem poškodil výfuk. Zplodiny šly pak do motorového prostoru, kde propálily díрку v hadici od turba. Tím ztrácel motor na výkonu a dosažené časy nebyly optimální,“ vysvětlil problémy. (Valašský deník)

- **být bez práce**
 - příklad: „To už je hodně let,“ odpovídá na otázku, jak dlouho je bez práce, zámečnický Jörg a zapaluje si cigaretu. Přesto dostává každý měsíc od státu podporu něco přes 600 eur. (E15)
- **být fit**
 - příklad: Ano. Se zuby jsem s úpravami skončila a plánuji to tak i nadále. Maximální příprava spočívala v tom, že jsem se snažila být fit, chodila jsem do posilovny a snažila jsem se žít zdravě. (Právo)
 - **nebýt fit**
 - příklad: Kdyby nebyl fit tvůrce největšího množství nápaditých příhrávek, vyhlídka českého týmu by to značně oslabilo. Stačí připomenout, jak po Rosického poločasovém střídání ubylo jeho spoluhráčům proti Řekům sebevědomí. (Lidové noviny)
- **být jednička**
 - příklad: Přerov by byl pozlacený. Nedokázal vybudovat průmyslovou zónu, nepřivedl sem jediného investora. Za to ve vícepracech a zadlužení města jsme jedničky. (Mladá fronta Dnes)
- **být ozdobou**
 - příklad: A nejde o poslední setkání. Ve čtvrtek odlétá většina z nich na pozvání brazilské vlády do Sao Paula, kde budou ozdobou nejen 50. výročí brazilského triumfu, ale i zahájení kampaně mistrovství světa 2014, které jihoamerická země pořádá. (Sport)
- **být klíčem**
 - příklad: Je třeba co nejrychleji začít stimulovat dlouhodobý růstový potenciál Evropy. Toho dosáhneme jenom tím, že budeme podporovat investice se silnými pozitivními vnějšími dopady, například do výzkumu, vývoje, inovací a infrastruktury, které jsou klíčem k odstranění překážek bránících udržitelnému růstu. (Hospodářské noviny)
- **být k mání**
 - příklad: V sobotu 17. září bude zaražena hora (májka s dřevěným křížem) v Hubáčkově ulici a vstup do kudlovických vinohradů bude zakázán. Ještě předtím se všechny místní sklepy otevřou veřejnosti, k mání bude lahodné

víno a burčák, k tomu zahraje cimbálová muzika Radovan z Napajedel.
(Dobrý den s kurýrem)

- **být blázen**

- příklad: Dřevěné hračky vyrábí Josef Sýkora už přes dvacet let. Jak sám přiznává, přivedla ho k tomu jeho dcera. „Byla blázen do vláčků. Jenže tehdy to byla s vláčky a s hračkami obecně velká bída. Tak jsem jí v roce 1990 vyrobil první vláček,“ vypráví Sýkora. (Mladá fronta Dnes)

- **být na řadě**

- příklad: Stavební stroje svou práci na nové silnici ukončily 4. července, o týden později se cesta dočkala oficiálního předání do provozu. A i když je hotová a průjezdná, práce v obci ještě zcela nekončí. Na řadě je obecní úřad, který na obnovu vozovky naváže zřízením nových vjezdů k domům a položením nových chodníků. (Právo)

- **být v sázce**

- příklad: Kdo ale donutí vlády k zatraktivnění učitelských platů, bez nichž je příchod mladých talentovanějších lidí do školství nemyslitelný? Jedině tlak veřejnosti, která vyslyší varování expertů, že v sázce je budoucí vzdělanost našich dětí, a tím i kvalita života příštích generací. (Hospodářské noviny)

- **být naživu**

- příklad: Část historiků dosud tvrdí, že Sověti lhali a že Wallenberg byl naživu ještě dlouho poté. Tvrdil to mimo jiné i Solženicyn. Podezření vzrostlo v době, když se začali ze sovětských věznic vracet zahraniční vězni a někteří z nich tvrdili, že se s Wallenbergem setkali. (Lidové noviny)

- **být k ničemu**

- příklad: Racionálními argumenty ji asi nepřesvědčíte, už proto, že její problém není rozumový, nýbrž emoční. Podobně k ničemu by byly i hrozby a tresty. Jenom byste si na vlastní kůži prožila rodičovskou bezmoc. (Týdeník Květy)

- **nebýt stavěný**
 - příklad: Já na podobné zkušenosti nejsem stavěná, proto jsme se s kamarádkou dohodly, že raději vyrazíme na atrakci Indiana Jones a chrám zkázy. (Marianne)
- **být fuč**
 - příklad: TEPLICE Ofenzivní rejdní vymizelo, dravost je fuč, sebevědomí jakbysmet. A po včerejšku téměř jistě i liga. „Na 99,9 procenta sestupujeme,“ sundal růžové brýle ústecký stoper Michal Valenta po domácí facce 0:2 od fotbalistů Hradce Králové, taky nováčků. (Mladá fronta Dnes)
- **být v pořádku**
 - příklad: Přijetí Turecka by z mého pohledu byla v současnosti chyba. V pořádku by bylo jediné tehdy, kdyby Unie byla taková, jaká já si myslím, že by měla být – tedy aliance národních států, z nichž každý by byl plně suverénní a s uzavřenými hranicemi. (Evropské noviny)
- **nebýt v pořádku**
 - příklad: Je divné, že vaší matce exekutor zabavil celý důchod. Obecně se dá říci, že to v pořádku není. Každý člověk, každá domácnost má totiž nárok na životní minimum. To se mimochodem od ledna zvýšilo. (Aha!)
- **být fuk**
 - příklad: Navíc jak se ukázalo proti Arménii, někdy je jedno, jak bráníte, protože když se soupeř dostane k odraženému míči a pošle vám ho do šibenice, tak mu můžete jen zatleskat. A pak je fuk, jestli jde o Brazílii nebo Kanadu, protože gól je pořád stejný. (Sport)
- **nebýt fuk**
 - příklad: V Újezdci a Těšově naštěstí stále ještě bydlí lidé, kterým není fuk, jak vypadá místo, kde žijí, a rádi by s tím něco dělali. Tito lidé mají pocit, že se na ně zapomíná, a prosí o pomoc. (Mladá fronta Dnes)
- **být vyhráno**
 - příklad: Pokud už architekt má tenhle úlovek v hlavě, je vyhráno. Zbytek už je vcelku obyčejná práce. (Dům a zahrada)

- **nebýt vyhráno**
 - příklad: Český fanoušek může smutnit. Až se dnes rodák z Moravské Třebové vydá v brutálním krpálu do trháku, ještě není vyhráno. V téhle šachové partii je totiž pravděpodobně jen návnadou. (Nedělní Blesk)
- **být dobrým příkladem**
 - příklad: Zatímco letecká doprava přebírá techniky nízkonákladových společností, najít kompromis mezi cenou letenky a pohodlím není jednoduché. Dobrým příkladem je americká společnost JetBlue Airways, která se umísťuje na vrcholech žebříčků spokojenosti. (Respekt)
- **být na obzoru**
 - příklad: BRNO Zdražení jízdenek brněňští radní dávají po částech. Na obzoru jsou totiž rozsáhlé protesty občanských aktivistů i opozice. A tak včera zatím předběžně schválili podobu nového tarifu. (Lidové noviny)
- **nebýt na obzoru**
 - příklad: Zatím tolerujeme stav, kdy se Praha „čistí“ prostou buzerací, spoléháním na to, že bezdomovci nedokážou svá práva vymáhat a žádní právníci, kteří by jim pomohli, na obzoru nejsou. Žít ve městě, kde se policie smí rozhodovat po čichu, ovšem není dlouhodobě bezpečné ani pro tu voňavější část populace. (Respekt)
- **být frajer**
 - příklad: Považoval jsem se za zběžný typ, nikdy jsem se neplácal po ramenou: „Teda tobě to sluší, ty jsi frajer!“ Teď si dávám větší pozor než tehdy. (Týdeník Květy)
- **být v klidu**
 - příklad: Převrácům se navíc kromě nájemného prodraží také pohonné hmoty. Ty totiž patří mezi komodity, jejichž ceny začaly po intervenci centrální banky růst. Naopak v klidu by podle Korbeláře měli být z hlediska plateb nájemného výrobci, kteří například dodávají svým matkám v zahraničí. (E15)

- **nebýt v klidu**
 - příklad: „Moc mu to neříkám. A i když je režisér a ví, jak to chodí, asi se bojí, aby to nepřerostlo v něco jiného, většího. Někdy v klidu není, i když nemá žádný důvod.“ (Blesk magazín)
- **být tentam**
 - příklad: V prázdném lokále sedí jen starší pár nad vídeňskou kávou a osamělý muž s poloprázdným pullitrem. Zlaté časy Lázní Libverda jsou tytam a barmanka si zatím žádného náporu nových hostů s koly na autech nevšimla. (Respekt)
- **být zticha**
 - příklad: Rozjeté to má dobře, oba první závody vyhrál. „Těm, co mi už teď gratulují, říkám, ať jsou zticha, ještě se může stát cokoli,“ varuje před rozhodujícím závodem blanenský biketrialista a největší favorit na zlato. (Deníky Moravia)
- **nebýt zticha**
 - příklad: „Samozřejmě. V kabině i na střídačce během hry. Rozhodně nejsme zticha, je potřeba okamžitě reagovat. Ve Vancouveru jsme měli spoustu momentů, kdy jsme mohli nebezpečněji zaútočit, jít do lepší šance, ale každý z nás očekával trochu něco jiného od toho druhého, odlišné najetí. (Sport)
- **být pozadu**
 - příklad: Vše je tlumené a rebelské. Preppy styl Inspirace americkými univerzitními uniformami je velmi populární ve světě dospělých a ani děti nechtějí být pozadu. Preppy styl milují. Trička s límečkem, svetříky, úzké ohrnuté kalhoty a mikiny s erbem jsou hitem každého školáka. (Ona dnes)
- **nebýt pozadu**
 - příklad: Novinky, jak lidi přitáhnout, chystají na Dolní Moravě, pozadu nejsou ani ostatní střediska. (Mladá fronta Dnes)
- **být vyřízený**
 - příklad: Jste vyřízená z práce či dětí? Dopřejte si relaxační bombu v podání směsice bylin, které si můžete vypěstovat i za oknem. (Blesk pro ženy)

- **být na cestách**
 - příklad: Na cestách jsem zvyklý koupit si kus sekané a v autě ji sníst z papíru. (Překvapení)
- **být vzhůru**
 - příklad: Ostatní orgány odpočívají, krevní tlak je velmi nízký, pulz i dýchání se zpomalují. Pokud musíte být vzhůru, počítejte s tím, že vám dá soustředění zabrat. (Týdeník televize)
- **být zajedno**
 - příklad: Vláda, senátoři, průmyslníci i zaměstnavatelské svazy a odbory jsou zajedno – možnost v odůvodněných případech neomezeně řetězit pracovní úvazky na dobu určitou pomůže zaměstnancům i firmám. (Hospodářské noviny)
- **nebýt zajedno**
 - příklad: A zase jsme u cukrů a nekvalitních tuků... Chybějí ale kontrolované studie s placebem, “ říká lékař. Přestože se tedy názory na tyto teorie různí a ani odborníci nejsou zajedno, možná stačí zapojit zdravý selský rozum a udělat si studii vlastní. (Maminka)
- **být někde zalezlý**
 - příklad: Nevím, každopádně nikdy nezůstávám někým, kdo by byl zalezlý v koutě. Žijeme jen jednou a nemá smysl se ostýchat, být paranoidní nebo se držet moc zpět. Neříkám, že se to má přehánět, ale proč zůstat za každou cenu někde vzadu. (Sport magazín)
- **nebýt někde zalezlý**
 - příklad: Změnil nám taktiku a vlil nám do hlavy, abychom hráli dopředu aktivně, nebyli zalezlí a nečekali, až dostaneme gól. Naopak nám zdůrazňoval, že ho musíme dát my. Je mladý, ale není to o věku, ale jakou si udělá autoritu. (Sport)
- **být klíčem k úspěchu**
 - příklad: Síla je v jednoduchosti. Po dobu uplynulých šesti let řetězci rostly tržby jako nikdy předtím. Klíčem k úspěchu byl podle Skinnera návrat k základům. Šéf McDonald’s soudí, že nejdůležitější je soustředit se na zákazníky, ceny a různé akce. (Hospodářské noviny)

- **být v kontaktu**

- příklad: Nikoliv jen s tou v regionu, protože tu ve skutečnosti ani žádnou nemáme. Jsme si blízcí s Krakovem, dobře se nám spolupracuje také s Varšavou a v kontaktu jsme i s Poznaní, Wroclaví nebo Gdaňskem. (Lidové noviny)

- **nebýt v kontaktu**

- příklad: „S Dinem? Viděli jsme se jednou v Monaku, ale jinak v kontaktu nejsme. Neznamená to, že bychom nebyli kamarádi, ale tak to prostě je. (Sport magazín)

- **být živ**

- příklad: Peníze, jež by nám všechnu tu dřinu ulehčily! Vesnice je živa zemědělstvím. Naše kolchozy se dříve dokonce pyšnily oceněními za nejvyšší hektarové výnosy obilovin. Potřebovali bychom stroj, aby rolníci nemuseli červenou řepu mýt ručně, a traktor. (GEO)

	col_lemma	frekvence
1.	být zapotřebí	411
2.	být k vidění	313
3.	být ve hře	312
4.	být fajn	220
5.	být potřebný	178
6.	být k dostání	166
7.	být na vině	139
8.	být bez práce	85
9.	být fit	81
10.	být jednička	70
11.	být ozdobou	61
12.	být klíčem	59
13.	být k máni	52
14.	být blázen	42
15.	být na řadě	42
16.	být v sázce	35
17.	být naživu	31
18.	být k ničemu	30
19.	nebýt stavěný	29
20.	být fuč	28
21.	být v pořádku	26
22.	být fuk	26
23.	být vyhráno	26

24.	být dobrým příkladem	22
25.	být na obzoru	22
26.	být frajer	20
.	col_lemma	frekvence
27.	být v klidu	20
28.	být tentam	19
29.	být zticha	17
30.	být pozadu	17
31.	být vyřízený	17
32.	být na cestách	16
33.	být vzhůru	16
34.	být zajedno	15
35.	být někde zalezlý	15
36.	být klíčem k úspěchu	15
37.	být v kontaktu	15
38.	být živ	15

V tabulkách jsou zaznamenána 38 spojení, která odpovídají hraniční frekvenci 15. Nejhojněji se vyskytujícím je dle korpusu *syn2015_fr* spojení *mít zapotřebí*. Řada těchto frazémů se v publicistice vyskytuje jak v kladném, tak v záporném tvaru.

Konkrétní využití těchto frazémů je v publicistických textech velmi podobné jako tomu s komponentem *mít*. Autoři jej častěji používají ve volnočasové publicistice. Opět převažují deníky se sportovní tematikou (viz obr. č. 5–7).

9 Verbální frazémy s komponentem *dát*

Vysokou frekvenci zastoupení mají ve frazeologii také verbální frazémy s kauzativním slovesem *dát*. Celkový počet výskytů činí v korpusu *syn2015_fr 2* 713. S tímto slovesným komponentem splňuje námi zvolenou frekvenční hranici těchto 22 spojení:

- **dát přednost**

- příklad: Kupodivu při výběru druhů dal přednost své přímé sestřenci Emmě Wedgwoodové třeba Charles Darwin a společně vychovali deset dětí. (Víkend HN)

- **nedat přednost**

- příklad: Nad modely různých druhů ozubnic v muzeu mohou tatínkové poučit své syny a vše vysvětlit, pokud tedy budou mít zájem a nedají přednost odpočinku v opravdovém historickém „kupé“. (In magazín)

- **dát se dohromady**

- příklad: Veronika Kubařová, herečka na sebe poprvé výrazně upozornila ve snímku Raftáci, což byl pro ni po všech stránkách osudový film, během natáčení se totiž dala dohromady s režisérem Karlem Janákem, se kterým pak žila sedm let. (Marianne)

- **dát si pozor**

- příklad: K městům přátelským k cyklistům má bohužel Praha daleko – hlavním problémem je centrum. Poradíme vám, kudy metropolí projet bezpečně, na co si dát pozor i kde si nechat opravit kolo. (In magazín)

- **nedat si pozor**

- příklad: Jedinec narozený ve vodním znamení Ryb je mimořádně citlivý. O svých schopnostech mnohdy pochybuje, zato ostatním bezmezně důvěřuje, a když si nedá pozor, naběhne si. (Týdeník televize)

- **nedat dopustit**

- příklad: Stěžovatelka Věra Nováková mohla porovnat péči v broumovské nemocnici a v kosteleckém hospicu. Na ten nedá dopustit. „V těch nervech, které jsem zažívala s matkou, se tam o tátu dobře postarali, i když on chtěl domů. (Mladá fronta Dnes)

- **dát najevo**
 - příklad: Veblen v roce 1899 ve svém slavném díle Teorie zahálčivé třídy napsal, že když se základem společenského postavení stane samotné bohatství, a nikoli moudrost, znalosti nebo etika, tak bohatí lidé pak hledají způsoby, jak dát najevo svoji movitost. (Reflex)
- **nedat najevo**
 - příklad: Významné osobnosti se ovšem chovají diplomaticky, takže případné rozpaky nedají najevo a nestojí o roztržku. (Týdeník Květy)
- **nedat se popsat**
 - příklad: Začátky fungování jihlavské krajské redakce se asi nedají popsat jinak než jako boj. Přesto to byl boj krásný. Kdo v životě zajišťoval a organizoval počátek nějaké instituce, ví, o čem mluvím. (Mladá fronta Dnes)
- **dát se popsat**
 - příklad: Část děl vystavených v rámci Planety Eden se sice dá popsat jako propaganda, ten sen o kosmických zítřcích ale nebyl jenom shora nadekretovaný, žil i v imaginaci lidí „dole“. (Lidové noviny)
- **dát zapomenout**
 - příklad: Slýchám od nich věty jako „sladké jsem neměla týdny a nechybí mi“ a připadají mi jako z jiné galaxie. Jak se dá zapomenout, že tyhle věci existují? Já na ně myslím skoro pořád a i teď, v téhle chvíli sedím v kavárně a popíjím – no hádejte co? Káva to není. (Dieta)
- **nedat zapomenout**
 - příklad: „Manželka, když teď při patnáctém výročí ta utkání reprízovali, nechápala, jak si to všechno můžu pamatovat. Já je ale viděl snad už desetkrát, a to se nedá zapomenout,“ pravil tenista a prozradil, že při každém turnaji v Severní Americe se snaží najít čas i na zápas NHL. (Právo)

- **dát souhlas**
 - příklad: Zastupitelé tak chtějí vyjádřit úctu zesnulému knihaři Janu Sobotovi. „Rodina dala souhlas, a i s lidmi, kteří tam bydlí, je to vyřešené. Osobnost Jana Soboty přesahuje rámec regionu, republiky i Evropy,“ komentoval starosta Zdeněk Bednář. (Deníky Bohemia)
- **nedat souhlas**
 - příklad: Při dechové zkoušce se ukázalo, že se hodně posilnil alkoholem – měl 3,49 promile. Nakonec se vyspal v policejní cele. „Majitelka chaty nakonec nedala souhlas k trestnímu stíhání svého strýce,“ dodala policejní mluvčí. (Valašský deník)
- **dát vědět**
 - příklad: Řada týmů ještě hraje o play off, navíc všichni hráči musí po sezoně projít zdravotní prohlídkou. Stačí mi, že všichni kluci vědí o našem zájmu. Chci, aby mi dali vědět, jak jen to bude možné,“ vysvětlil Růžička. (Sport)
- **nedat vědět**
 - příklad: Peticionáři se nepřihlásili. Připravili se tak leckdy o mnoho desetitisíců korun; Dilia jim prý o takové možnosti nedala vědět, ač je jí tato povinnost stanovena autorským zákonem. (Reflex)
- **dát pokoj**
 - příklad: „To už jsem dávno zrušil, z kohoutku moc studená voda neteče,“ říká. Angíny už prý mu daly pokoj, jestli je to tím, že je bez mandlí, nebo otužováním, ale netuší. (Deníky Bohemia)
- **nedat pokoj**
 - příklad: Ičiró Ozawa si ani na stará kolena nedá pokoj. Japonskou partajní politikou je prosáklý. I jeho otec byl politik, a když roku 1969 zemřel, jako 27letý převzal řemeslo voleného zástupce lidu. (Týden)
- **dát o sobě vědět**
 - příklad: Obvykle jde o debuty mladých tvůrců, kteří o sobě chtějí dát vědět. Po zhlédnutí však těžko někomu vytane myšlenka jako „zrodil se talent“ nebo „potenciální hitmaker.“ (Respekt)

- **nedat o sobě vědět**
 - příklad: Po hádce s matkou utekl ve čtvrtek odpoledne z domova ve Varnsdorfu na Děčínsku chlapec (14, na snímku). Dosud se nevrátil a ani o sobě nedal vědět. Je vysoký 180 cm. Jeho mobil je nedostupný. (Aha!)
- **dát zabrat**
 - příklad: „Vývoj a testování nám daly zabrat. Výsledkem je jedinečný postup při výrobě konopného izolantu a naše tuhá deska Panel, která je vhodná do kontaktních zateplovacích systémů, je evropský unikát,“ říká Jelínek. (Hospodářské noviny)
- **dát si záležet**
 - příklad: Při ochutnávce v radničních sklepích laická veřejnost posuzovala a srovnávala stovky chutí a vůní a mlékárny si na své prezentaci daly záležet. O velkém zájmu veřejnosti svědčily velké fronty jak ve sklepení, tak u stánků s mlékárenskými výrobky na náměstí. (Jihlavské listy)
- **nedat spát**
 - příklad: Ti, kterým to nedá spát, by se především měli podívat na svůj vlastní život, na to, co dokázali oni sami. Nakolik oni obětovali své soukromí a své peníze pro zlepšení poměrů ve své zemi. (Magazín Práva)
- **dát sbohem**
 - příklad: S hokejem se ve svém životě loučil již několikrát. Ale pokaždé se vrátil. Třeba v roce 2002, kdy po kýženém Stanley Cupu odcházel na vrcholu slávy, anebo před rokem, kdy dal sbohem NHL a rozmýšlel se, jestli a zda vůbec ještě do hokejové branky vlézt. (Lidové noviny)
- **dát se poznat**
 - příklad: Jaký jsem učitel, to by měli říct spíš žáci (úsměv), ale určitě se snažím dělat tréninky zábavné a co nejpestřejší, aby si při nich každý našel to svoje. Talent se dá poznat celkem rychle, pak jen záleží na tom, jestli ho v sobě ten který žák chce rozvíjet. (Mladá fronta Dnes)

- **nedat se poznat**
 - příklad: Mimochodem, on byl absolutní obdivovatel Fidela Castra, stejně jako Nikity Chruščova – skládal o nich nadšené básně a písně, psal jim dokonce dopisy. Těžko říct, jestli ze srandy – to se nedalo poznat. Působil jako naprostý cvok, ale uměl s rýmem ohromující věci, psal úplně senzačně! (Pátek Lidových novin)
- **dát vyniknout**
 - příklad: Charlize Theron Šaty: Christian Dior Průsvitná látka dala vyniknout poprsí a nohám. Černá barva zase zvýraznila zelené doplňky. (Aha!)
- **dát příklad**
 - příklad: „Jak už jsem řekl, mám je moc rád, ale z pohledu herce jsou děti velice tvrdým publikem. Dám příklad. Vzpomínám si, jak jsem dceři Zeldě, které je dnes už dvaadvacet, četl pohádky. (Magazín Práva)
- **dát si pokoj**
 - příklad: „Pár dnů si dám pokoj úplně od všech aktivit. Ale je třeba se udržovat v tempu, takže si dám běh i sálovku, také posilovnu určitě navštívím.“ (Týdeník Domažlicka)
- **nedat si pokoj**
 - příklad: Globální oteplování si nedá pokoj ani na Štědrý den. Letos padlo celkem 33 teplotních rekordů, například v Příbrami meteorologové naměřili 8,2 stupně. (Týden)
- **dát vale**
 - příklad: A tak přemýšlím o tom, co nepotřebuji, čeho mám nadmíru, čeho požívám zbytečně. Vloni jsem dala vale cigaretám. (Víkend HN)
- **dát slovo**
 - příklad: Jiří ZIMOLA „Na schůzce jsme dali slovo panu prezidentovi, že o ní nebudeme mluvit. Měli jsme obavu, že bude vykládaná jinak a že z ní můžou být vyvozovány úplně jiné závěry.“ (Lidové noviny)
- **dát si práci**
 - příklad: Když ho připravíte den předem, stihne se v lednici rozležet a bude o to lepší. Začnete tím, že si dáte práci s výběrem kvalitních brambor. (Týdeník Klatovska)

	col_lemma	Frekvence
1.	dát přednost	477
2.	dát se dohromady	184
3.	dát si pozor	180
4.	nedat dopustit	158
5.	dát najevo	144
6.	nedat se popsat	62
7.	dát zapomenout	55
8.	dát souhlas	53
9.	dát vědět	52
10.	dát pokoj	43
11.	dát o sobě vědět	41
12.	dát zabrat	41
13.	dát si záležet	36
14.	nedat spát	32
15.	dát sbohem	29
16.	dát se poznat	21
17.	dát vyniknout	21
18.	dát příklad	17
19.	dát si pokoj	16
20.	dát vale	15
21.	dát slovo	15
22.	dát si práci	15

Verbální frazémy s komponentem *dát* jsou specifické tím, že se velmi často používají i se svým vidovým protějškem *dávat*. V korpusu *syn2015_fr* bychom tak například našli i spojení *dávat se dohromady* či *dávat pozor*. S dokonavým slovesem *dát* se v publicistice nejvíce objevuje spojení *dát přednost*.

I u těchto frazémů převažuje volnočasová publicistika nad tou tradiční. U této skupiny frazeologických spojení máme asi nejznačnější převahu užití ve sportovní tématice (viz obr. č. 8–10).

10 Verbální frazémy s komponentem *nechat*

Poslední skupinou jsou frazémy s komponentem *nechat*, které je též kauzativem. V české frazeologii má i toto sloveso své značné zastoupení. *Syn2015_fr* obsahuje celkem 1 231 výskytů.

- **nenechat si ujít**

- příklad: Stovky nejvěrnějších fanoušků Viktorie Plzeň si včera nenechaly ujít začátek prodeje balíčků vstupenek na zápasy v Lize mistrů. (Aha!)

- **nechat si ujít**

- příklad: Ale část fanoušků uvažuje, že si to všechno dobrovolně nechá ujít. Bojkotem chtějí protestovat proti ceně lístků. (Metro)

- **nechat se slyšet**

- příklad: Jasno o Putinových záměrech měli jen přítomní Rusové a Ukrajinci. Bývalý Putinův ekonomický poradce Andrej Illarionov se nechal slyšet, že Putinova válka proti Ukrajině je jen začátek. (Respekt)

- **nechat si udělat**

- příklad: Někteří z Chropyňských zvažují, že si nechají udělat rozbor na svoje náklady, aby měli jistotu, že je u nich vše v pořádku. (Lidové noviny)

- **nechat si líbit**

- příklad: Veterináři čím dál častěji v ordinacích řeší, že se čtyřnohého pacienta jeho vlastní lidi bojí. To pak komplikuje ošetření. Pes by si měl od svého pána nechat líbit všechno. Začít musíte od štěněte. (Kondice)

- **nenechat si líbit**

- příklad: Pak se do mě několikrát „strefil“ nějaký názor, já si to nenechala líbit a už to lítalo. Myslím si ale, že je opravdu lepší vyměňovat si názory osobně než přes monitor. (Týdeník Květy)

- **nechat stranou**

- příklad: V Česku pravděpodobně nevyšla jiná fotografická publikace, v níž by byly černobílé reprodukce dotažené do takto ideálního stavu. Detaily nechme stranou, zmiňme jen, že tisk vychází z přepečlivých zvětšenin proslulého srbského laboranta Vojina Mitroviće pracujícího pro Magnum a na stránkách jsou práce reprodukovány pomocí šesti vrstev barev a laku. (Respekt)

Koprus *syn2015_fr* zaznamenává tento frazém i v jeho vidovém protějšku. Podoba tohoto slovesného frazému s nedokonavým slovesem má však podstatně nižší zastoupení; uvedena je frekvence 6.

- **nechávat stranou**

- příklad: Je zde tedy celá řada otázek a já zatím skutečně nechávám stranou, zda je to dobré, nebo špatné řešení. Klíčové také je, jakým způsobem by se měly příjmy z této daně využít. (Hospodářské noviny)

-

- **nechat vyniknout**

- příklad: Jestliže máte stůl s masivní dřevěnou deskou, nechte vyniknout krásu přírodního materiálu. (Bydlení)

- **nechat ležet**

- příklad: Čtverný salchow nedotočil a upadl, kombinace byla rozpačitá. Průběžně je šestý. „Pár bodů jsem tam nechal ležet. Ale moc se nenervuju. Pořád jsem jen 5 bodů od medaile, to je ve volné jeden skok.“ (Mladá fronta Dnes)

- **nechat se unést**

- příklad: Ve chvíli, kdy do toho začnete tahat emoce a vzájemně si nasazovat psí hlavu, na to rovnou zapomeňte. Podruhé rozvedená Jana Divišová skutečně nepůsobí jako člověk, který se nechá unést city. (Instinkt)

- **nenechat se unést**
 - příklad: Samozřejmě je důležité, aby nevznikaly kýčovitě či pouťové triky a aby se divadelní tvůrci nenechali unést nekonečnými možnostmi technologie. (Respekt)
- **nechat odležet**
 - příklad: Kachnu dobře omyjeme, vypláchneme a osušíme, odstříhneme konce křídel. Potřeme zvenčí i uvnitř solí a necháme odležet. Cibulku očistíme a nakrájíme. (Ona dnes)
- **nenechat se odradit**
 - příklad: Ke studánce se vydalo nejméně dvě stě turistů, kteří se nenechali odradit ranním deštěm. Trasa vedla z České Kubice přes Jubilejní hájek a kolem Zelené chýše. (Týdeník Domažlicko)
- **nechat se překvapit**
 - příklad: Martinka by se mi měla vrátit z Bratislavy, ale s tím se počítá. Jinak to opravdu nevím a vědomě ani nechci, rád se nechám překvapit, co mi scenáristé vymyslí – kde, s kým, proč a jak. (Týdeník televize)
- **nechat se strhnout**
 - příklad: K oslavám Svátku práce se nechali strhnout i místní. „Bylo to bezva. Když jsme byly děti školou povinné, musely jsme se prvomájových průvodů zúčastňovat. (Týdeník Domažlicko)
- **nenechat se strhnout**
 - příklad: „Líbilo se mi, že jsme se ve třetí třetině nenechali strhnout k divoké hře nahoru - dolů. Nechtěli jsme být zbytečně vylučovaní a také to nám vyšlo,“ pochvaloval si trenér Billy Boy Jiří Stožický. (Mladá fronta Dnes)
- **nechat se zahanbit**
 - příklad: Pak co nejroztocenější putuje k dalšímu borci, který se rozhodně nechce nechat zahanbit. (Právo)
- **nenechat se zahanbit**
 - příklad: Prezidentovou analýzou se nenechal zahanbit ani premiér – i on se včera vžil do kůže fotbalového experta. (Mladá fronta Dnes)

- **nechat zavřít**

- příklad: Náramek, sledující pohyb přes satelit, by podle Válkové nemohlo nosit aktuálně všech 2300 lidí ve vazbě. Například ve vazbě by museli zůstat ti, které soudy nechaly zavřít kvůli podezření, že by mohli utéct. (Hospodářské noviny)

	col_lemma	frekvence
1.	nenechat si ujít	459
2.	nechat se slyšet	176
3.	nechat si udělat	99
4.	nechat si líbit	65
5.	nechat stranou	38
6.	nechat vyniknout	33
7.	nechat ležet	29
8.	nechat se unést	28
9.	nechat odležet	26
10.	nenechat se odradit	26
11.	nechat se překvapit	23
12.	nechat se strhnout	22
13.	nechat se zahanbit	18
14.	nechat zavřít	17

Syn2015_fr nám našel celkem 14 spojení, která mají frekvenci vyšší než 15. Jasně převládajícím je spojení *nenechat si ujít* s frekvencí 459. Jak si můžeme povšimnout výše, i tyto frazémy jsou značnými nositeli negace.

Tento typ frazémů je autory nejčastěji využíván v novinách a časopisech zaměřujících se na společnost. Ve sportu je využití již podstatně nižší (viz obr. č. 11–13).

Závěr

Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části jsou přiblíženy a vysvětleny pojmy týkající se problematiky frazeologie. Pozornost je zde také věnována aktualizaci a automatizaci, jakožto důležitým rysům frazémů. Práce přináší zmínku o metaforice, která s frazémy úzce souvisí, neboť každý frazém nese její prvky. V předložené práci je věnován velký prostor verbálním frazémům a všem jejich stránkám. Teoretická část dále seznamuje s *Českým národním korpusem*, především pak s korpusem *SYN2015*, ze kterého jsou čerpána data do praktické části. Další nezbytnou součástí práce je kapitola o využití frazémů v publicistických textech.

Praktická část práce vychází primárně z dat *Českého národního korpusu*, konkrétně pak z korpusu *syn2015_fr*. Na začátek praktické části jsem předložila porovnání svého rozdělení verbálních frazémů s jinými studii, které se též zabývaly touto problematikou. Pro své vyhledávání jsem zvolila verbální frazémy s komponenty *mít*, *být*, *dát* a *nechat*. V práci jsem zjišťovala, jaké frazémy s danými slovesnými komponenty jsou v publicistických textech nejfrekventovanější, předložila jsem konkrétní příklady jejich užití. Zabývala jsem se pouze frazémy s frekvenční hranicí 15 a výše. Zjistila jsem, že tyto verbální frazémy jsou autory nejčastěji užívány v novinách, konkrétně pak v denících či týdenících zaměřujících se převážně na sport či na společnost. Při vyhledávání jsem si všimla, že značná část zaznamenaných frazémů je autory využívána jak v kladném, tak záporném tvaru. Některá spojení s komponenty *dát* a *nechat* jsou v korpusu *syn2015_fr* zapsána v obouvidové variantě. Prostor je v této práci dán také takzvanému automatickému značkování, neboť tato problematika s vyhledáváním frazémů v korpusu *SYN2015* úzce souvisí. Určitá spojení, která byla vyhledána korpusem *syn2015_fr*, bychom nemuseli považovat za frazémy. Toto téma je však velmi diskutabilní a vydalo by na rozsáhlejší diskuzi.

Tvorba této práce pro mne byla velmi zajímavou a přínosnou, zároveň však obtížnou. Práce s *Českým národním korpusem* pro mne nebyla úplně snadná. Jsem však vděčná za to, že jsem do této problematiky mohla hlouběji nahlédnout a poznat tak, čím vším tento portál disponuje. Je třeba uvědomit si důležitost tohoto projektu pro celkový rozvoj lingvistiky. Korpusová lingvistika je totiž termínem moderním a nezbytně důležitým pro budoucí pokroky v lingvistice.

Seznam literatury

1. ČERMÁK, František. *Frazeologie a idiomatika: česká a obecná = Czech and general phraseology*. Vydání 1. Praha: Karolinum, 2007. 718 s. ISBN 978-80-246-1371-0.
2. *Encyklopedie lingvistiky* [online]. Olomouc. Univerzita Palackého v Olomouci. [cit. 2017-11-25].
Dostupné z: http://oltk.upol.cz/encyklopedie/index.php5/Hlavn%C3%AD_strana
3. BACHMANNOVÁ, Jarmila et al. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Lidové noviny, 2008. 604 s. ISBN 978-80-7106-484-8.
4. KLÖTZEROVÁ, Petra. Hranice frazeologie se posouvají. Lexikální frazémy v češtině. *Slovo a slovesnost*, 1998, **59**(4), s. 277-280. ISSN 0037-7031.
5. *Český národní korpus*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. [cit. 2017 – 11 - 24], dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>
6. ČERMÁK, František (2017): FRAZÉM A IDIOM. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*.
Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/letter/F>
7. MINÁŘOVÁ, Eva. *Frazémy v psané publicistice a jejich funkce (na základě excerptce vybraného současného tisku, včetně tisku církevního)*. Předneseno: Institut slavistiky Humboldtovy univerzity, Berlín 14. 6. 2004.
8. SPÁČILOVÁ, Libuše. Binominální slovní spojení v Míšeňské právní knize a jejím českém překladu. *Časopis pro moderní filologii*. 2017, **99**(1), 7-28. ISSN 0008-7386.
9. Aktualizace frazémů v psaných textech (na základě materiálu korpusu SYN2015). In: *Svět v obrazech a ve frazeologii*. Praha: PF UK, 2017, s. 81–86.

10. KOPŘIVOVÁ, Marie: Vznikají v češtině nové frazémy? In *Frazeologické štúdie*. Bratislava, 2005, s. 157–163.
11. ČECHOVÁ, Marie. Dynamika frazeologie. *Naše řeč*. 1986, **69**(4), 178-186.
12. PAVLÍKOVÁ, Kateřina. *Frazémy a idiomy v české a bulharské publicistice* [online]. Brno, 2007 [cit. 2017-11-25]. Dostupné z:
<https://theses.cz/id/kbn5bn?info=1;isshlret=Fraz%C3%A9my%3Ba%3Bidiomy%3Bv%3B%C4%8Desk%C3%A9%3Ba%3Bbulharsk%C3%A9%3Bpublicistice%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3DFraz%C3%A9my%20a%20idiomy%20v%20%C4%8Desk%C3%A9%20a%20bulharsk%C3%A9%20publicistice%26start%3D1>
13. ČECHOVÁ, Marie et al. *Současná česká stylistika*. Vydání 1. Praha: ISV, 2003. 142 s. Jazykověda. ISBN 80-86642-00-3.
14. BEČKA, Josef Václav. Metafora ve větě. *Naše řeč*. 1971, **54**(1), s. 1-14.
15. JUNKOVÁ, Bohumila. *Jazyková dynamika současné publicistiky*. Vydání 1. Praha: ARSCI, 2010. 238 s. Jazykověda; sv. 3. ISBN 978-80-7420-007-6.
16. ČERMÁK, František, HRONEK, Jiří a MACHAČ, Jaroslav. *Slovník české frazeologie a idiomatiky. 3, Výrazy slovesné. 2.,* přeprac. a dopl. vyd., Vydání 1. Praha: Leda, 2009. 1247 s. ISBN 978-80-7335-215-8.
17. CVRČEK, Václav, ČERMÁKOVÁ, Anna a KŘEN, Michal. Nová koncepce synchronních korpusů psané češtiny. *Slovo a slovesnost*, 2016, **77**(2), s. 83-101. ISSN 0037-7031.
18. HNÁTKOVÁ, Milena. Značkování frazémů a idiomů v Českém národním korpusu s pomocí Slovníku české frazeologie a idiomatiky. *Slovo a slovesnost*, 2002, **63**(2), s. 117-126. ISSN 0037-7031.

Přílohy

Obrázek č. 1

	Filtr	doc.txttype	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NEW: tradiční publicistika	4 770	201.21	
2.	p/n	LEI: volnočasová publicistika	3 803	237.13	

Obrázek č. 2

	Filtr	doc.genre	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NTW: celostátní tisk	3 584	201.87	
2.	p/n	REG: regionální tisk	1 186	199.22	
3.	p/n	MIX: společnost	1 007	251.74	
4.	p/n	SPO: sport	766	313.18	
5.	p/n	LIF: životní styl	700	289.65	
6.	p/n	SCT: společenský život	642	264.06	
7.	p/n	INT: zajímavosti ze světa	346	146.73	
8.	p/n	HOU: bydlení, zahrada, hobby	342	143.38	

Obrázek č. 3

	Filtr	doc.medium	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NWS: noviny	4 375	195.18	
2.	p/n	J: časopis	4 198	141.22	

Obrázek č. 4

	Filtr	doc.periodicity	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	DA: deník	4 268	213.36	
2.	p/n	WE: týdeník, čtrnáctideník	3 033	196.06	
3.	p/n	MO: měsíčník	1 203	81.47	
4.	p/n	BI: nižší než měsíčník	69	36.27	

Obrázek č. 5

	Filtr	doc.tstype	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NEW: tradiční publicistika	2 814	118.7	
2.	p/n	LEI: volnočasová publicistika	2 242	139.8	

Obrázek č. 6

	Filtr	doc.genre	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NTW: celostátní tisk	2 099	118.23	
2.	p/n	REG: regionální tisk	715	120.1	
3.	p/n	MIX: společnost	583	145.74	
4.	p/n	SPO: sport	467	190.93	
5.	p/n	LIF: životní styl	372	153.93	
6.	p/n	SCT: společenský život	317	130.38	
7.	p/n	HOU: bydlení, zahrada, hobby	308	129.13	
8.	p/n	INT: zajímavosti ze světa	195	82.7	

Obrázek č. 7

	Filtr	doc.medium	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NWS: noviny	2 636	117.6	
2.	p/n	J: časopis	2 420	81.41	

Obrázek č. 8

	Filtr	doc.txtype	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	LEI: volnočasová publicistika	1 390	86.67	
2.	p/n	NEW: tradiční publicistika	1 323	55.81	

Obrázek č. 9

	Filtr	doc.genre	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NTW: celostátní tisk	894	50.36	
2.	p/n	REG: regionální tisk	429	72.06	
3.	p/n	SPO: sport	371	151.68	
4.	p/n	MIX: společnost	276	69.0	
5.	p/n	LIF: životní styl	238	98.48	
6.	p/n	SCT: společenský život	225	92.54	
7.	p/n	HOU: bydlení, zahrada, hobby	189	79.24	
8.	p/n	INT: zajímavosti ze světa	91	38.59	

Obrázek č. 10

	Filtr	doc.medium	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NWS: noviny	1 380	61.56	
2.	p/n	J: časopis	1 333	44.84	

Obrázek č. 11

	Filtr	doc.txtype	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NEW: tradiční publicistika	664	28.01	
2.	p/n	LEI: volnočasová publicistika	567	35.36	

Obrázek č. 12

	Filtr	doc.genre	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NTW: celostátní tisk	435	24.5	
2.	p/n	REG: regionální tisk	229	38.47	
3.	p/n	MIX: společnost	172	43.0	
4.	p/n	SCT: společenský život	119	48.95	
5.	p/n	LIF: životní styl	114	47.17	
6.	p/n	SPO: sport	67	27.39	
7.	p/n	INT: zajímavosti ze světa	50	21.2	
8.	p/n	HOU: bydlení, zahrada, hobby	45	18.87	

Obrázek č. 13

	Filtr	doc.medium	Frekvence	i.p.m.	
1.	p/n	NWS: noviny	653	29.13	
2.	p/n	J: časopis	578	19.44	